

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

**Območna enota
CELJE**

Ipavčeva 18
SI-3000 Celje
t +386 3 4251 200
f +386 3 4251 115

www.nijz.si

info@nijz.si

ID DDV:

SI 4724535

TRR:

011006000043188

ZAKLJUČNO POROČILO O RAZISKAVI

REZULTATI PROGRAMA *TO SEM JAZ*

V ŠOLSLEM LETU 2015/16

Delo na področju šolske preventive po konceptu

10 korakov do boljše samopodobe

JULIJ 2016

Naslov programa	Preventivni program To sem jaz
Vsebina poročila	Rezultati evalvacije programa <i>To sem jaz</i> v šolskem okolju v šolskem letu 2015/16 (analiza evalvacijskega vprašalnika).
Avtor in koordinator programa	Nacionalni inštitut za javno zdravje, Območna enota Celje
Partnerji pri izvajanju programa	Območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje: Ljubljana, Koper, Kranj, Nova Gorica, Novo mesto, Maribor, Murska Sobota, Ravne na Koroškem,
Izvajalci programa	Zainteresirani pedagoški delavci v osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih v vseh regijah.
Časovna opredelitev izvajanja programa	Od septembra 2015 do junija 2016
Regije	Celje, Ljubljana, Koper, Kranj, Nova Gorica, Novo mesto, Maribor, Murska Sobota, Ravne na Koroškem
Odgovorna oseba pri izvajalcu	Nuša Konec Juričič, vodja delovnega področja za nenalezljive bolezni
Vodja programa <i>To sem jaz</i>	Ksenija Lekić
Poročilo in raziskava	Marjan Cugmas, mag. upor. stat. Ksenija Lekić Petra Tratnjek Urška Hajdinjak Alenka Tacol
Datum poročila	30. julij 2016

KAZALO

Kazalo	3
Kazalo tabel.....	4
Kazalo grafov.....	5
1 IZHODIŠČA EVALVACIJE PROGRAMA MED PEDAGOŠKIMI DELAVCI	6
1.1 CILJI EVALVACIJE	6
1.2 VPRAŠALNIK	6
1.3 IZBOR ANKETIRANIH	7
1.4 POTEK ZBIRANJA PODATKOV.....	8
2 REZULTATI EVALVACIJE MED PEDAGOŠKIMI DELAVCI	11
2.1 IZVAJALCI PROGRAMA GLEDE NA SPLOŠNE PODATKE	11
2.2 OPRAVLJENO DELO V PROGRAMU TO SEM JAZ.....	16
2.3 MNENJA PEDAGOŠKIH DELAVCEV O IZVAJANJU IN UPORABNOSTI DELAVNIC	24
2.3.1 KOMENTARJI IN SPOROČILA PEDAGOŠKIH DELAVCEV	27
3 PROGRAM TOSEMJAZ V OKVIRU MREŽE ZDRAVIH ŠOL	32
4 POVZETEK	33
5 ZAKLJUČEK.....	36
6 PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK.....	37

KAZALO TABEL

Tabela 1.1 Baze prejemnikov spletnega elevacijskega vprašalnika po regijah	8
Tabela 1.2 Potek zbiranja podatkov skozi čas (upoštevani so vsi vprašalniki, ki so bili izpolnjeni do vsaj vključno druge strani)	9
Tabela 2.1 Izvajalci programa glede na zaposlitev	11
Tabela 2.2 Število v projekt vključenih zavodov	12
Tabela 2.3 Izvajalci programa glede na delovno mesto	13
Tabela 2.4 Izvajalci programa glede na spol	14
Tabela 2.5 Izvajalci programa glede na leta strokovnih izkušenj v šolstvu	14
Tabela 2.6 Izvajalci programa po regijah	15
Tabela 2.7 Število učencev in dijakov, vključenih v preventivne delavnice po regijah	17
Tabela 2.8 Število izvedenih delavnic po regijah	18
Tabela 2.9 Izvajalci delavnic in predhodna izobraževanja v okviru programa To sem jaz (»Ali ste se že kdaj udeležili izobraževanja v programu To sem jaz?«)	19
Tabela 2.10 »Ali menite, da bi v vašem pedagoškem kolektivu potrebovali izobraževanje za preventivno delo z učenci?«	19
Tabela 2.11 Izvajanje posameznih delavnic ali celostnega programa 10 delavnic (»Ali vam je v katerem razredu uspelo izpeljati celoten program 10 delavnic (10 delavnic v istem razredu)?«)	20
Tabela 2.12 Izvedene preventivne delavnice iz kompleta 10 korakov	22
Tabela 2.13 Izvajalci o izvajanju preventivnih delavnic v okviru šolskega urnika	23
Tabela 2.14 Skupna ocena izvedbe delavnic, odziv mladostnikov in zadovoljstvo pedagoških delavcev z izvajanjem	24
Tabela 2.15 Povprečne ocene programa po regijah	25
Tabela 2.16 Vpliv delavnic o samopodobi na pedagoško delo	25
Tabela 2.17 Podporne dejavnosti in gradiva pri izvajanju delavnic	27
Tabela 3.1 Opravljeno delo v okviru programa To sem jaz v šolskem letu 2015/16	34
Tabela 3.2 Prikaz izvajalcev, delavnic ter vključenih otrok in mladostnikov v posameznih regijah	35
Tabela 4.1 Primerjava izvajanja programa To sem jaz v šolskih letih od 2011/12 do 2015/16	36

KAZALO GRAFOV

Graf 1 Izvajalci programa glede na zaposlitev	11
Graf 2 Število v projekt vključenih zavodov	12
Graf 3 Najmanjše ocenjeno skupno število izvedenih delavnic po razredih in letnikih	16
Graf 4 Porazdelitev odgovorov na vprašanje o skupnem številu udeležencev delavnic.....	16
Graf 5 Izvedene preventivne delavnice iz kompleta 10 korakov	21
Graf 6 Izvajanje preventivnih delavnic v okviru šolskega urnika.....	23
Graf 7 Podporne dejavnosti in gradiva pri izvajanju delavnic	26

1 IZHODIŠČA EVALVACIJE PROGRAMA MED PEDAGOŠKIMI DELAVCI

Z evalvacijo smo želeli ugotoviti obseg preventivnega dela z otroki in mladostniki v osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih v okviru programa *To sem jaz* (po konceptu in priložniku 10 korakov do boljše samopodobe).

1.1 CILJI EVALVACIJE

- Ugotoviti obseg opravljenega dela v okviru programa v šolskem letu 2015/2016;
- Ugotoviti število opravljenih preventivnih delavnic, vrsto delavnic, priljubljenost in uspešnost posameznih delavnic;
- Ugotoviti število vključenih mladostnikov (glede na starost, spol, ...);
- Ugotoviti morebitne učinke opravljenih izobraževanj v okviru prenosa programa *To sem jaz* v prakso slovenske mreže Zdravih šol (morebitni porast dela in porast števila izvajalcev preventivnih delavnic);
- Pridobiti mnenja pedagoških delavcev o uporabnosti priložnika za preventivno delo z razredom po konceptu 10 korakov do boljše samopodobe;
- Spoznati stališča pedagoških delavcev o promociji samopodobe in socialnih veščin med mladimi;
- Zaznati praktične izkušnje pedagoških delavcev v promociji duševnega zdravja med mladino;
- Dobiti vpogled v ovire, ki jih imajo pedagoški delavci pri promociji duševnega zdravja;
- Zaznati klimo v šolskem prostoru o smiselnosti preventivnega dela z mladino;
- Ugotoviti realno velikost mreže izvajalcev preventivnih delavnic po programu *To sem jaz*;
- Ugotoviti regijsko porazdeljenost sodelujočih pedagoških delavcev;
- S pomočjo pridobljenih podatkov nadaljevati proces proaktivnega vzdrževanja mreže izvajalcev.

Zaradi načina zbiranja podatkov lahko v nadaljevanju govorimo o najmanjšem številu izvajalcev delavnic, najmanjšem številu v projekt vključenih učencev in dijakov ter o najmanjšem številu izvedenih delavnic in najmanjšem številu v projekt vključenih šol. Domnevamo namreč, da vprašalnika niso izpolnili vsi izvajalci delavnic v šolskem letu 2015/2016 in da je obseg opravljenega preventivnega dela v dejanski šolski praksi večji.

Kontinuirano izvajanje evalvacije nam omogoča primerjavo rezultatov projekta na letni ravni od leta 2011.

1.2 VPRAŠALNIK

Izvirna različica vprašalnika »*Spletni vprašalnik o izvajanju preventivnega programa To sem jaz na osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih*«¹ je bila na takratnem Zavodu za zdravstveno varstvo Celje pripravljena že leta 2011. S takratno vsebino vprašalnika so soglašali vsi regijski zavodi. Leta 2014 je bil vprašalnik, z namenom pridobitve natančnejših podatkov, nekoliko dopolnjen. Med drugim so bila dodana vprašanja, na podlagi katerih je mogoče sklepati o, na primer, minimalnem številu v projekt vključenih šol in dijaških domov (v nadaljevanju tudi »zavodov«) ter o natančnejšem številu izvedenih delavnic po razredih in letnikih. Zaradi relativno visokega deleža osipa respondentov na prvi strani anketnega vprašalnika (izmed tistih, ki je v celoti izpolnilo prvo stran, jih je drugo v celoti izpolnilo približno 50 %), je bilo v letu 2014/15 dodano vprašanje o izvajanju preventivnega programa *To sem jaz*. Moč je namreč domnevati, da je relativno visoka stopnja osipa na prvi strani anketnega vprašalnika posledica prisotnosti neustreznih enot. Respondentom, ki so na vprašanje o izvajanju preventivnih delavnic *To sem*

¹ Zaradi tehničnih omejitev je bil naslov vprašalnika skrajšan v »*Preventivni program To sem jaz na osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih*«.

jaz odgovorili nikalno, je bilo v nadaljevanju zastavljeno še vprašanje o razlogih za neizvajanje preventivnih delavnic. To sem jaz, ostala vprašanja pa tem respondentom niso bila predstavljena.

Poleg slednjega so bili pri nekaterih anketnih vprašanjih nastavljeni tako imenovani mehki opomniki. Pri vprašanju »Koliko delavnic ste izvedli v posameznem razredu?« ter »Koliko delavnic ste izvedli v posameznem letniku?« je respondent prejel poziv k preverbi vnesene vrednosti, v primeru, ko je bila ta večja od 25. Pri vprašanju »Vnesite okvirno skupno število učencev in dijakov, vključenih v vaše delavnice« pa je bila meja, pri kateri se je pojavil poziv nastavljena na 400. V evalvaciji izvajanja preventivnih delavnic za šolsko leto 2015/16 je bil analiziran tudi podatek o tem, ali je šola del mreže zdravih šol. Podatek je bil pridobljen iz baze Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Vprašalnik, ki skupaj vsebuje 26 vprašanj in 72 spremenljivk, je sestavljen iz dveh sklopov:

1. sklop: splošni podatki (zaposlitev, delovno mesto, spol, leta strokovnih izkušenj, regija);
2. sklop: opravljeno delo v programu *To sem jaz* (šola oziroma dijaški dom ter število izvedenih delavnic po razredih oziroma letnikih, število vključenih učencev, vrsta delavnic, ocena izvedbe, umestitev delavnic v šolski urnik, vpliv delavnic o samopodobi na pedagoško delo, uporaba podpornih gradiv pri izvajanju programa, sporočila organizatorjem).

1.3 IZBOR ANKETIRANIH

Baza prejemnikov spletnega vprašalnika je bila sestavljena iz petih virov:

- udeleženci izobraževanj v okviru širitve programa *To sem jaz* v vseh regijah – baza iz leta 2011 (733 učiteljev, šolskih knjižničarjev in šolskih svetovalnih delavcev);
- evidentirani izvajalci preventivnih delavnic po programu *To sem jaz* – baza naslovov na podlagi evalvacije dela v šolskem letu 2014/2015;
- evidentirani izvajalci, ki so sporočili, da izvajajo delavnice *To sem jaz* ali zaprosili za brezplačne priročnike;
- baza e-naslovov šolskih svetovalnih delavcev osnovnih in srednjih šol;
- baza e-naslovov pedagoških delavcev iz slovenske mreže Zdravih šol, ki so jih za namen evalvacije posredovali vodje timov Zdravih šol.

Cilj evalvacije je bil zajeti vse pedagoške delavce, ki so v preteklem šolskem letu izvajali delavnice. Zaradi načina vzorčenja preverjanje statističnih domnev na podlagi zbranega vzorca (kljub cilju domnevamo, da vprašalnika niso izpolnili vsi izvajalci) ni mogoče.

Spletni vprašalnik je prejelo 1.500 pedagoških delavcev iz vseh devetih regij – potencialnih izvajalcev preventivnih delavnic. Baza je bila dopolnjena junija 2015 - po opravljenih izobraževanjih, so vodje timov posredovali naslove možnih izvajalcev delavnic. Tako se je baza, v kateri je bilo v lanskoletni evalvaciji 1.040 naslovnikov, povečala za 60 novih naslovnikov.

Tabela 1.1 Baze prejemnikov spletnega evalvacijskega vprašalnika po regijah

REGIJA	PEDAGOŠKI DELAVCI: udeleženci izobraževanj, prejemniki priročnikov in evidentirani izvajalci delavnic
CELJE	287
KRANJ	119
KOPER	36
LJUBLJANA	361
MARIBOR	233
MURSKA SOBOTA	151
NOVA GORICA	113
NOVO MESTO	149
RAVNE	51
SKUPAJ	1.500

1.4 POTEK ZBIRANJA PODATKOV

Zbiranje podatkov je potekalo po metodi Web CSAQ. Gre za računalniško podprt način spletnega samoanketiranja, kjer anketiranec bere in odgovarja na anketna vprašanja brez prisotnosti anketarja, odgovori pa se sprotno shranjujejo na spletni strežnik.

Povezava do spletnega vprašalnika, pripravljenega s pomočjo orodja za pripravo spletnih anket 1KA, je bila respondentom odposlana dvakrat: prvič (povabilo k sodelovanju s povezavo do spletnega vprašalnika) v ponedeljek, 6. junija 2016, in drugič (opomnik) v ponedeljek, 13. junija 2016. Zbiranje podatkov, je bilo zaključeno 19. junija 2016. Do prvega opomnika je bilo v bazi podatkov zabeleženih 169 (53 %) vnosov (anket, z izpolnjeno vsaj prvo stranjo). V času zbiranja podatkov je bilo zabeleženih 512 klikov na nagovor, kar je 67 klikov manj kot v evalvaciji za šolsko leto 2014/15. V celoti je anketni vprašalnik ustrezno izpolnilo 235 respondentov (v preteklem šolskem letu 284), med katere so vključeni tudi tisti, ki v šolskem letu 2015/16 niso izvajali preventivnega programa To sem jaz.

Končno število ustrezno izpolnjenih anket (po izločitvi praznih vnosov in podvojenih vnosov) je 235 anket. Od teh jih je 167 (71 %) navedlo, da so v preteklem šolskem letu izvajali preventivne delavnice To sem jaz. V evalvaciji izvajanja preventivnega programa To sem jaz za šolsko leto 2014/15 je izvajanje programa potrdilo 223 respondentov.

Tabela 1.2 Potek zbiranja podatkov skozi čas (upoštevani so vsi vprašalniki, ki so bili izpolnjeni do vsaj vključno druge strani)

		Frekvence	Kumulativne frekvence	Odstotki	Kumulativni odstotki
PRVI TEDEN	Ponedeljek, 6. junij 2016	45	45	14	14
	Torek, 7. junij 2016	78	123	25	39
	Sreda, 8. junij 2016	22	145	7	46
	Četrtek, 9. junij 2016	9	154	3	49
	Petek, 10. junij 2016	6	160	2	51
	Sobota, 11. junij 2016	4	164	1	52
	Nedelja, 12. junij 2016	5	169	1	53
DRUGI TEDEN	Ponedeljek, 13. junij 2016 (opomnik)	62	231	20	73
	Torek, 14. junij 2016	43	274	14	87
	Sreda, 15. junij 2016	19	293	6	93
	Četrtek, 16. junij 2016	9	302	3	96
	Petek, 17. junij 2016	5	307	2	98
	Sobota, 18. junij 2016	2	309	1	99
	Nedelja, 19. junij 2016	5	314	1	100
	Skupaj	314		100	

Respondenti, ki v šolskem letu 2015/16 niso izvajali preventivnega programa To sem jaz, so za neizvajanje navedli različne razloge, kot so nepoznavanje programa, izvajanje drugih programov, pomanjkanje časa oziroma siceršnja delovna preobremenjenost pedagoških delavcev in drugo. Sledi povzetek odgovorov na **vprašanje o neizvajanju programa To sem jaz**:

#nepoznavanje

ne poznam programa # nisem bila seznanjena z njim. # nisem vedela zanj. # nisem seznanjena s programom. # nič nisem vedela o tem programu.

#izvajanje drugih programov

kot razrednik sem se letos odločila, da preizkusim program razvijanja lastne vrednosti. # izvajali smo številne druge delavnice, krožke,... # v 8. razredu je tako malo ur, da si ne morem privoščiti niti ure, ki bi razpredala kaj drugega. smo pa v program devetošolcev vključili Sex Ed, ki ima elemente, kot vaš program. # smo izvajali drugi program. # letos smo izvajali delavnice duševnega zdravlja. # izvajala sem predpisane vsebine za 7 razred osnovnih šol.

#časovna stiska

preobremenjenost s šolskim delom. tema me zanima, v okviru zdrave šole in tudi sicer. # ni bilo časa # ni bilo dovolj časa, razredne ure je pol ure na teden, že tekoče problematike je preveč.

#ne-razrednikovanje

to leto nisem razrednik # nisem bil razrednik # nisem bila razrednik. # to šolsko leto nisem bila razredničarka in za to nisem imela razpoložljivih ur. naslednje šolsko leto bom zagotovo namenila kakšno razredno uro tej tematiki, kjer mi bo v pomoč vaš program

#drugo

ne vem # posamezni učitelji so občasno priročnik uporabili pri razredni uri, sistematično pa programa v tem šolskem letu nismo izvajali. # nisem bila razredničarka. smo pa uporabili vsebino vaše strani pri dveh raziskovalnih nalogah. # menjava službe. ne delam več na otroški psihiatriji pediatrične klinike v Ljubljani. sedaj sem zaposlena kot mobilna specialna pedagoginja na več celjskih šolah # nekako ni bilo dogovorjeno v letnem delovnem načrtu, ker nimamo razrednih ur, po urniku in ker niti ni bilo dogovorjeno z gospo ravnateljico, ki je letos nova in to enostavno ni bila prioriteta. # izvajala sem samo eno delavnico na temo reševanje sporov v okviru naravoslovnega dneva za devete razrede.

2 REZULTATI EVALVACIJE MED PEDAGOŠKIMI DELAVCI

V nadaljevanju so v poročilu predstavljeni rezultati evalvacije za vse regije skupaj, za vsako regijo posebej pa so podatki dostopni na Območni enoti Celje Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

2.1 IZVAJALCI PROGRAMA GLEDE NA SPLOŠNE PODATKE

V prvem delu vprašalnika so anketirani pedagoški delavci odgovarjali na vprašanja o zaposlitvi, delovnem mestu, spolu in obsegu strokovnih izkušenj v šolstvu. Zabeležili so tudi regijo, v katero spada šola ali dijaški dom, v katerem so zaposleni.

Graf 1 Izvajalci programa glede na zaposlitev

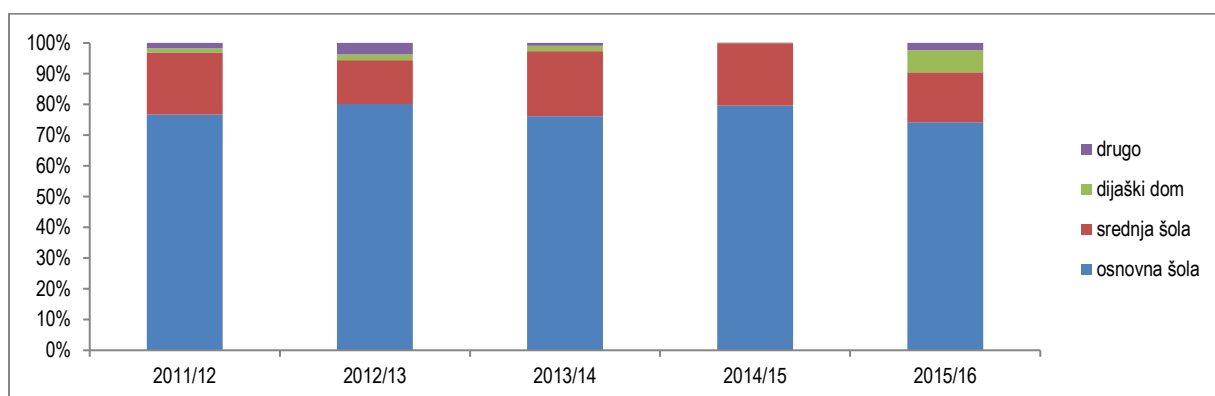

Tabela 2.1 Izvajalci programa glede na zaposlitev

LETO	ZAPOSILITEV	osnovna šola	srednja šola	dijaški dom	drugo	skupaj
2011/12	Število izvajalcev	224	59	4	5	292
	V odstotkih	76,7	20,2	1,4	1,7	100,0
2012/13	Število izvajalcev	129	23	3	6	161
	V odstotkih	80,1	14,3	1,9	3,7	100,0
2013/14	Število izvajalcev	87	24	2	1	114
	V odstotkih	76,3	21,1	1,8	0,9	100,0
2014/15	Število izvajalcev	169	43	7	3	222
	V odstotkih	76,1	19,4	3,2	1,4	100,0
2015/16	Število izvajalcev	124	27	12	4	167
	V odstotkih	74,3	16,2	7,2	2,4	100,0

V šolah in dijaških domovih ter nekaterih drugih organizacijah je preventivni program To sem jaz v šolskem letu 2015/16 izvajalo vsaj **167 izvajalcev v vseh regijah**. Približno 74 % vseh je zaposlenih v osnovnih šolah, 16 % pa

v srednjih šolah. V analiziranem šolskem letu se je izrazito povečalo število izvajalcev, zaposlenih v dijaških domovih. Štirje izvajalci so izbrali odgovor »drugo«.

Graf 2 Število v projekt vključenih zavodov

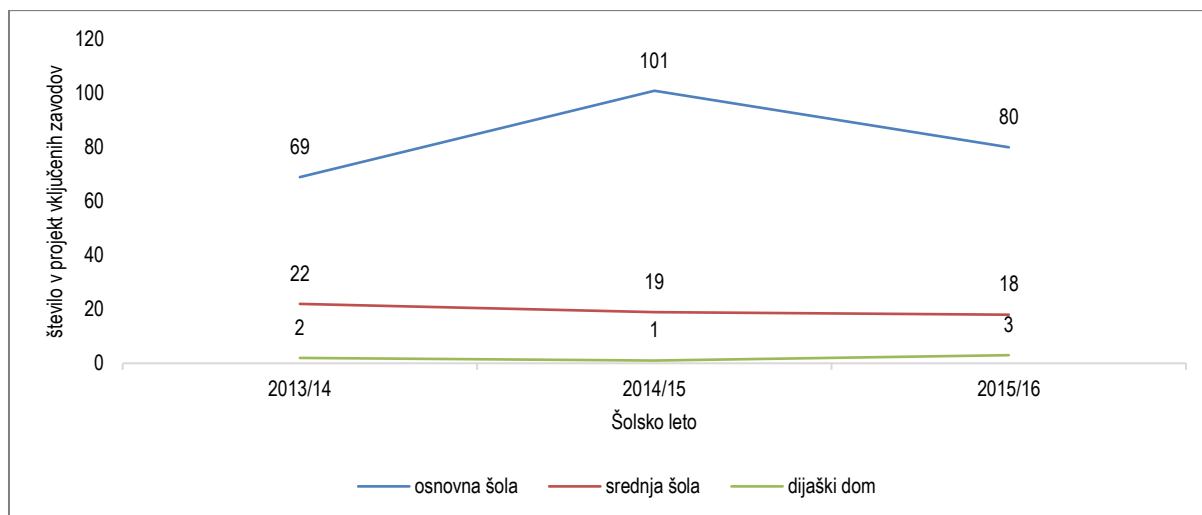

Tabela 2.2 Število v projekt vključenih zavodov

LETO	osnovna šola	srednja šola	dijaški dom	drugo	skupaj
2011/12	161	40	2	1	204
2012/13	Vprašanje ni bilo zastavljeno v evalvaciji za šolsko leto 2012/13.				
2013/14	69	22	1	odgovor ni bil ponujen	92
2014/15	101	19	4		124
2015/16	81	19	4		104

V projekt je bilo vključenih: 81 osnovnih šol, 19 srednjih šol in 4 dijaški domovi. Skupaj je bilo v šolskem letu 2015/16 v izvajanje preventivnega programa To sem jaz vključenih manj zavodov, kakor v šolskem letu 2014/15. Nekateri izvajalci (6 izvajalcev) na vprašanje o delovnem mestu v konkretnem zavodu niso odgovorili, zaradi česar je lahko število različnih v program vključenih zavodov podcenjeno.

Tabela 2.3 Izvajalci programa glede na delovno mesto

LETO	DELOVNO MESTO	učitelj v osnovni šoli (razredna stopnja)	učitelj v osnovni šoli (predmetna stopnja)	učitelj v srednji šoli	šolski svetovalni delavec v osnovni šoli	šolski svetovalni delavec v srednji šoli	šolski svetovalni delavec	vzgojitelj v dijaškem domu	drugo	skupaj
2011/12	Število izvajalcev	11	97	35	odgovor ni bil ponujen v šolskem letu 2011/12		130	3	16	292
	V odstotkih	3,8	33,2	12,0			44,5	1,0	5,5	100,0
2012/13	Število izvajalcev	5	69	14	odgovor ni bil ponujen v šolskem letu 2012/13		60	1	12	161
	V odstotkih	3,1	42,9	8,7			37,3	0,6	7,5	100,0
2013/14	DA (f)	8	33	9	46	16	odgovor ni bil ponujen v šolskem letu 2013/14	1	6	
	DA (%)	7,0	28,9	7,9	40,4	14,0		0,9	5,3	
	Skupaj (f)	114	114	114	114	114		114	114	114
2014/15	DA (f)	38	79	33	56	8	odgovor ni bil ponujen v šolskem letu 2014/15	8	11	
	DA (%)	17,2	35,7	14,9	25,3	3,6		3,6	5,0	
	Skupaj (f)	221	221	221	221	221		221	221	221
2015/16	DA (f)	24	61	18	40	10	odgovor ni bil ponujen v šolskem letu 2015/16	12	14	
	DA (%)	13,4	34,1	10,1	22,3	5,6		6,7	7,8	
	Skupaj (f)	179	179	179	179	179		179	179	179

V evalvaciji preventivnega programa za šolsko leto 2015/16 je bilo vprašanje o delovnem mestu zastavljeno na način, da je lahko respondent izbral več ponujenih odgovorov. Rezultatov evalvacije za leti 2011/12 in 2012/13 zato ni mogoče neposredno, številsko primerjati z rezultati kasneje izvedenih evalvacij, so pa možne vsebinske primerjave.

Iz tabele zgoraj (Tabela 2.3) je razvidno, da so izvajalci programa *To sem jaz* pogosteje zaposleni kot učitelji v osnovnih šolah (34,1 % vseh sodelujočih je zaposlenih na delovnem mestu učitelja predmetne stopnje v osnovni šoli). Tako kot v preteklih letih je tudi v šolskem letu 2015/16 manj izvajalcev zaposlenih kot učitelj v osnovni šoli na razredni stopnji, kakor učitelj v osnovni šoli na predmetni stopnji. Razlika je odsev dejstva, da je program namenjen mladostnikom in ne mlajšim učencem od 1. do 5. razreda. Nekateri izvajalci so zaposleni kot knjižničarji, ravnatelji, koordinatorji za zdravstveno vzgojo, šolski svetovalni delavci v dijaškem domu in/ali učitelji DSP (dodatna strokovna pomoč).

Tabela 2.4 Izvajalci programa glede na spol

LETO	SPOL	moški	ženski	skupaj
2011/12	Število izvajalcev	12	280	292
	V odstotkih	4,1	95,9	100,0
2012/13	Število izvajalcev	9	152	161
	V odstotkih	5,6	94,4	100,0
2013/14	Število izvajalcev	6	108	114
	V odstotkih	5,3	94,7	100,0
2014/15	Število izvajalcev	12	210	222
	V odstotkih	5,4	94,6	100,0
2015/16	Število izvajalcev	11	156	167
	V odstotkih	6,6	93,4	100

Med izvajalci programa je bilo 93,4 % odstotkov žensk in 6,6 % odstotkov moških, kar je primerljivo z rezultati evalvacij prejšnjih let.

Tabela 2.5 Izvajalci programa glede na leta strokovnih izkušenj v šolstvu

LETO	LETA STROKOVNIH IZKUŠENJ	do 10 let	11 – 20 let	21 – 30 let	od 31 let	skupaj
2011/12	Število izvajalcev	98	93	65	36	292
	V odstotkih	33,6	31,8	22,3	12,3	100,0
2012/13	Število izvajalcev	36	44	45	36	161
	V odstotkih	22,4	27,3	28,0	22,4	100,0
2013/14	Število izvajalcev	34	27	28	25	114
	V odstotkih	29,8	23,7	24,6	21,9	100,0
2014/15	Število izvajalcev	43	69	54	56	222
	V odstotkih	19,4	31,1	24,3	25,2	100,0
2015/16	Število izvajalcev	38	58	36	35	167
	V odstotkih	22,8	34,7	21,6	21,0	100,0

Izvajalci programa so prisotni v vseh starostnih skupinah, ki so določene glede na leta strokovnih izkušenj v šolstvu. Deleži so porazdeljeni približno enakomerno. Izstopa le delež respondentov z 11 do 20 let delovnih izkušenj v šolstvu, ki se je sicer v tem šolskem letu povečal na račun tistih z več leti delovnih izkušenj v šolstvu.

Figure 1 Delež izvajalcev glede na število anketiranih izvajalcev po regijah

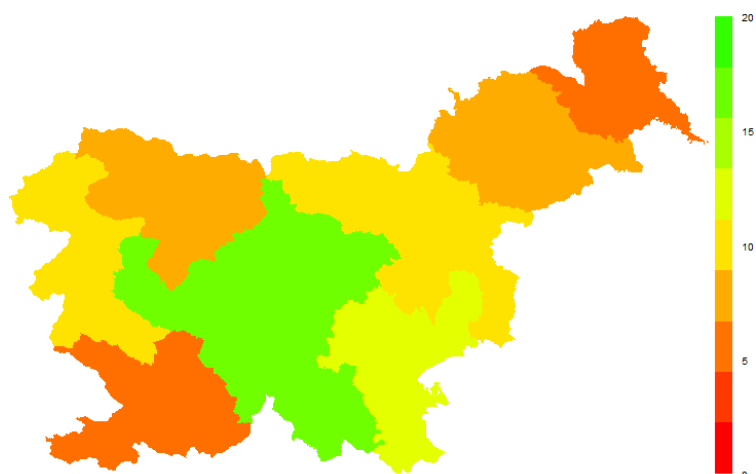

Tabela 2.6 Izvajalci programa po regijah

REGIJA	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Celjska	61	20,9	51	31,7	32	28,1	48	21,6	27	16,2
Dolenjska	60	20,5	26	16,1	19	16,7	21	9,5	17	10,2
Gorenjska	21	7,2	8	5,0	3	2,6	13	5,9	10	6,0
Goriška	9	3,1	5	3,1	1	0,9	19	8,6	12	7,2
Koroška	11	3,8	10	6,2	6	5,3	4	1,8	15	9,0
Ljubljanska	39	13,4	21	13,0	18	15,8	52	23,4	57	34,1
Mariborska	55	18,8	21	13,0	18	15,8	35	15,8	19	11,4
Pomurska	28	9,6	15	9,3	12	10,5	25	11,3	8	4,8
Koprska	8	2,7	4	2,5	5	4,4	5	2,3	2	1,2
Slovenija	292	100,0	161	100,0	114	100,0	222	100,0	167	100,0

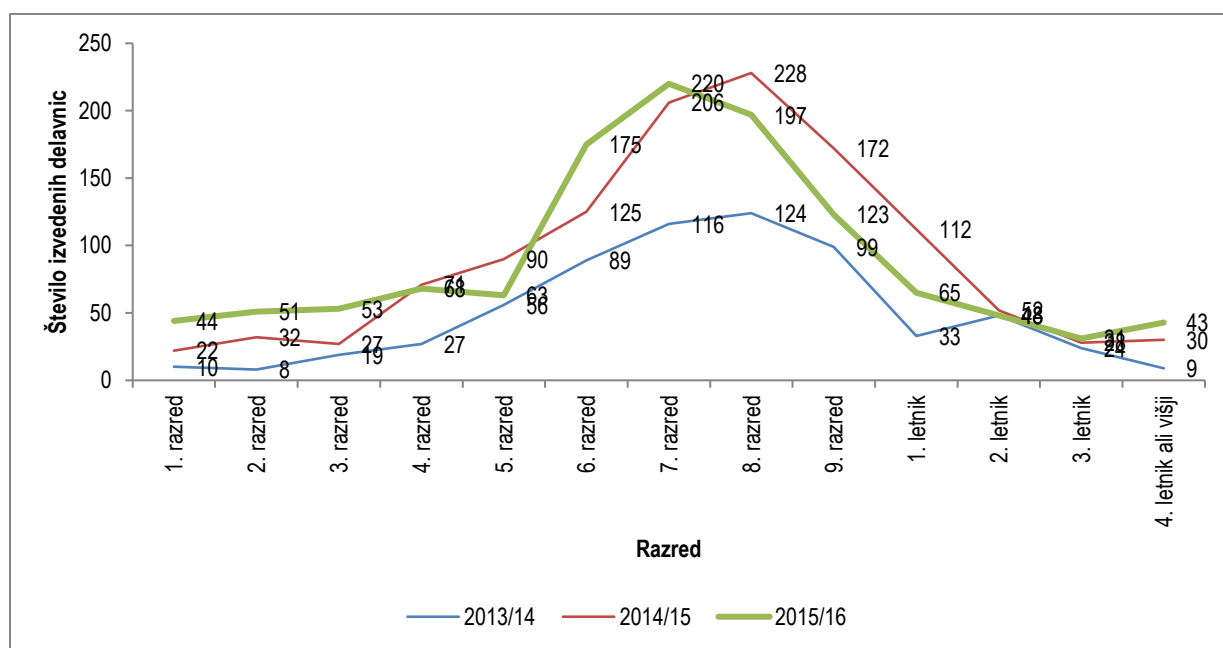
Po podatkih iz spletne evalvacije je program v šolskem letu 2015/16 živel v vseh devetih slovenskih regijah². Po podatkih iz spletne ankete jih je največ (34,1 % oziroma 57 izvajalcev) iz ljubljanske regije, najmanj pa iz kopske in pomurske regije, kjer je program skupaj izvajalo samo 12 izvajalcev. V šolskem letu 2015/16 se je pomembno povečalo število izvajalcev preventivnih delavnic To sem jaz v koroški in ljubljanski regiji, v večini ostalih pa je bilo število izvajalcev v tem šolskem letu nižje, kakor v preteklem šolskem letu.

² V poročilu je prikazanih devet zdravstvenih regij, torej razdelitev, v okviru katere deluje devet območnih enot Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

2.2 OPRAVLJENO DELO V PROGRAMU TO SEM JAZ

Anketirani pedagoški delavci so v drugem delu vprašalnika odgovorili na vprašanja, ki se nanašajo na **izvajanje delavnic po priročniku 10 korakov do boljše samopodobe, avtorice Alenke Tacol**. Ta sklop prinaša uvid v dejansko opravljeno delo v okviru programa v evalviranem šolskem letu: skupno število vključenih učencev in dijakov v preventivne delavnice, njihova starost (skozi razred oziroma letnik, v katerem so bile delavnice), skupno število izvedenih preventivnih delavnic po razredih ter najpogosteje izvajane delavnice, subjektivne ocene izvajalcev o izvedenih delavnicah in način umestitve izvedenih delavnic v šolski urnik.

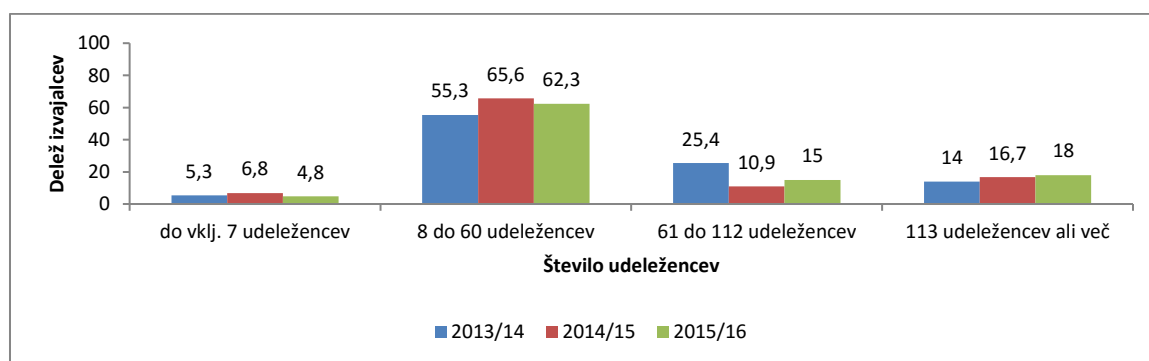
Graf 3 Najmanjše ocenjeno skupno število izvedenih delavnic po razredih in letnikih

Iz grafičnega prikaza zgoraj je razvidno, da so izvajalci večino delavnic izvedli v osnovni šoli z učenci 6., 7. in 8. razreda, v srednji šoli pa z dijaki 1. in 2. letnika. Delavnice po konceptu 10 korakov do boljše samopodobe so namenjene mladostnikom od 13. do 17. leta. Evalvacija potrjuje, da je v praksi program zajel ciljno skupino mladostnikov, čeprav se je v preteklem šolskem letu število izvedenih delavnic v nižjih razredih povečalo. Največ pedagoških delavcev je pritrdilo, da so delavnice izvajali z učenci 7. razreda, torej z učenci, starimi okoli 13 let.

Izvajalci delavnic so v evalvaciji zabeležili okvirno skupno število učencev in dijakov, vključenih v njihove preventivne delavnice. **V Sloveniji je bilo v šolskem letu 2015/16 v program To sem jaz vključenih vsaj 11.246 otrok in mladostnikov**, kar je za 1.397 otrok in mladostnikov manj kot v preteklem šolskem letu.

Graf 4 Porazdelitev odgovorov na vprašanje o skupnem številu udeležencev delavnic

Največ (62,3 %) izvajalcev je v delavnice skupaj vključilo od 8 do 60 udeležencev, 15 % izvajalcev je delavnice izvedlo z 61 do 112 udeleženci. Najmanj (4,8 %) izvajalcev je v izvajanje delavnic vključilo 7 udeležencev ali manj. Zdi se, da se povprečno število udeležencev na izvajalca večja.

Figure 2 Povprečno število učencev in dijakov, vključenih v preventivne delavnice glede na število izvajalcev po regijah

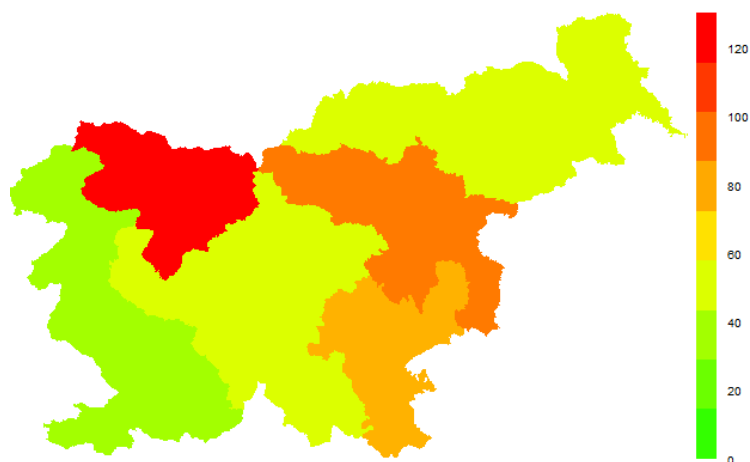

Tabela 2.7 Število učencev in dijakov, vključenih v preventivne delavnice po regijah

Regija	Število učencev in dijakov v delavnicah					Povprečje na izvajalca				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Celjska	2865	2506	1969	3622	2664	47	49,1	61,5	75,5	98,7
Dolenjska	2341	915	992	635	1305	39	35,2	52,2	30,2	76,8
Gorenjska	677	278	80	747	1261	32	34,8	26,7	57,5	126,1
Goriška	201	219	16	730	459	22	43,8	16,0	38,4	38,2
Koroška	687	736	424	242	836	62	73,6	70,7	60,5	55,7
Ljubljanska	1818	596	1262	2693	3220	47	28,4	70,1	51,8	56,5
Mariborska	2935	671	1092	1589	1023	53	32,0	60,7	45,5	53,8
Pomurska	1118	689	649	2089	413	40	45,9	54,1	83,6	51,6
Koprška	330	172	266	269	65	41	43,0	53,2	59,2	32,5
Slovenija	12.972	6.782	6.750	12.643	11.246	44	42,1	59,2	57,0	67,3

V šolskem letu 2015/16 je bilo v preventivne delavnice največ otrok vključenih v ljubljanski regiji (3220), sledita celjska (2664) in dolenska (1305). V primeru programa *To sem jaz* je število vključenih mladostnikov eden od pomembnih pokazateljev, vendar ni najzgovornejši. Temeljni cilj programa *To sem jaz* je namreč, da bi z eno skupino oziroma razredom izvajalec izpeljal celoten niz 10 delavnic. Samo iz števila vključenih otrok in mladostnikov ni mogoče sklepati o intenzivnosti dela s posamezno skupino. Izvajalci so v program v povprečju vključili 67 učencev ali dijakov oziroma dva razreda učencev (na izvajalca), kar je v povprečju za 10 oseb več, kot v šolskem letu 2014/15. V koprski in goriški regiji so izvajalci v povprečju v izvajanje delavnic vključili nižje število učencev oziroma dijakov, kar pa ne pomeni nujno manj intenzivnega izvajanja programa v omenjenih regijah. Povečano

število vključenih učencev in dijakov v gorenjski in celjski regiji sta lahko indikatorja boljše vpetosti programa v učni program, po katerem se izvajanje delavnic razporedi med izvajalce po posameznih šolah.

Tabela 2.8 Število izvedenih delavnic po regijah

LETO	2011/12			2012/13			2013/14			2014/15			2015/16		
Regija	Št. izv. del.	%	Povp. št. izv. del. na izv.	Št. izv. del.	%	Povp. št. izv. del. na izv.	Št. izv. del.	%	Povp. št. izv. del. na izv.	Št. izv. del.	%	Povp. št. izv. del. na izv.	Št. izv. del.	%	Povp. št. izv. del. na izv.
Celjska	259	17,7	4,2	221	30,9	4,3	206	30,9	6,4	286	23,4	6,0	226	19,1	8,4
Dolenjska	362	24,7	6,0	80	11,2	3,1	89	13,4	4,7	54	4,4	2,6	182	15,4	10,7
Gorenjska	84	5,7	4,0	23	3,2	2,9	12	1,8	4,0	74	6,1	5,7	90	7,6	9,0
Goriška	37	2,5	4,1	25	3,5	5,0	2	0,3	2,0	83	6,8	4,4	47	4,0	3,9
Koroška	49	3,3	4,5	50	7,0	5,0	15	2,3	2,5	17	1,4	4,2	89	7,5	5,9
Ljubljanska	213	14,5	5,5	85	11,9	4,0	112	16,8	6,2	301	24,6	5,8	353	29,9	6,2
Mariborska	271	18,5	4,9	87	12,2	4,1	96	14,4	5,3	173	14,2	4,9	110	9,3	5,8
Pomurska	153	10,4	5,5	125	17,5	8,3	91	13,7	7,6	195	16,0	7,8	71	6,0	8,9
Koprska	38	2,6	4,8	20	2,8	5,0	43	6,5	8,6	39	3,2	7,8	13	1,1	6,5
Slovenija	1.466	100,0	5,0	716	100,0	4,4	666	100,0	5,8	1222	100,0	5,5	1181	100,0	7,07
Št. izv. del.: število izvajalcev delavnic %: delež vseh izvajalcev delavnic Povp. št. izv. del. na izv.: povprečno število izvedenih delavnic na izvajalca															

V Sloveniji so pedagoški delavci v šolskem letu 2015/16 v okviru programa *To sem jaz* po konceptu 10 korakov do boljše samopodobe izvedli **1181 preventivnih delavnic**, kar je za 41 delavnic manj, v primerjavi s šolskim letom 2014/15. Povprečno število izvedenih delavnic na izvajalca je bilo v šolskem letu 2015/16 najvišje v primerjavi z vsemi preteklimi leti evalvacije (v povprečju 7 delavnic na izvajalca).

Tabela 2.9 Izvajalci delavnic in predhodna izobraževanja v okviru programa To sem jaz (»Ali ste se že kdaj udeležili izobraževanja v programu To sem jaz?«)

LETO	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16	
Regija	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)
Celjska	54,1	33	54,5	24	70,0	21	67,4	29	74,1	20
Dolenjska	48,3	29	38,1	8	42,1	8	66,7	10	82,4	14
Gorenjska	61,9	13	57,1	4	0,0	0	90,0	9	50,0	5
Koroška	81,8	9	75,0	3	66,7	4	66,7	2	53,3	8
Ljubljanska	46,2	18	71,4	5	25,0	4	32,6	14	42,1	24
Mariborska	43,6	24	64,3	9	52,9	9	70,0	21	57,9	11
Goriška	44,4	4	33,3	6	100	1	50,0	9	41,7	5
Pomurska	57,1	16	61,5	8	41,7	5	63,6	14	50,0	4
Koprska	50,0	4	100,0	3	60,0	3	80,0	4	100,0	2
Slovenija	51,4	150	53,4	70	50,5	55	64,6	112	55,7	93

Pomembni ugotovitvi evalvacije izhajata iz naslednjih izhodišč o izvajalcih programa: vprašanje, ali pristopijo v izvajanje programa predvsem tisti pedagoški delavci, ki so se lani ali v preteklih letih že kdaj udeležili izobraževanja v okviru programa *To sem jaz* in vprašanje, ali je možno, da pristopijo k izvajanju programa tisti pedagoški delavci, ki nimajo izkušnje z izobraževanjem v programu in imajo na voljo samo priročnik *To sem jaz* za preventivno delo z razredom. Na vprašanje »Ali ste se že kdaj udeležili izobraževanja v programu *To sem jaz*?« je odgovorilo 167 izvajalcev delavnic. Izmed njih se je izobraževanja *To sem jaz* udeležilo 93 izvajalcev, kar je 55,7 % oziroma 8,9 odstotnih točk manj kot v preteklem šolskem letu.

Tabela 2.10 »Ali menite, da bi v vašem pedagoškem kolektivu potrebovali izobraževanje za preventivno delo z učenci?«

LETO	2013/14		2014/15		2015/16	
Regija	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)
Celjska	74,2	23	85,7	36	76,9	20
Dolenjska	82,4	14	85,7	12	76,5	13
Gorenjska	100,0	2	50,0	5	100,0	10
Koroška	80,0	4	100,0	2	86,7	13
Ljubljanska	76,5	13	88,1	37	84,2	48
Mariborska	88,9	16	82,1	23	78,9	15
Goriška	100,0	1	76,5	13	75,0	9
Pomurska	75,0	9	87,0	20	75,0	6
Koprska	75,0	3	100,0	5	100,0	2
Slovenija	79,4	85	83,6	153	81,9	166

Večina (81,9 %) vprašanih izvajalcev meni, da bi v pedagoškem kolektivu potrebovali izobraževanje za preventivno delo z učenci. Deleži se med regijami pomembno ne razlikujejo, v absolutnem smislu pa je največ vprašanih respondentov, ki menijo, da bi potrebovali izobraževanje za preventivno delo z učenci, največje v ljubljanski, celjski in mariborski regiji, od koder je tudi največ izvajalcev preventivnega programa *To sem jaz*. Med tistimi, ki so se v preteklosti že udeležili izobraževanja za preventivno delo z učenci, jih 81,7 % meni, da bi v njihovem kolektivu potrebovali tovrstno izobraževanje. Delež je med tistimi, ki se izobraževanja še niso udeležili podoben – 82,2%.

Tabela 2.11 Izvajanje posameznih delavnic ali celostnega programa 10 delavnic (»Ali vam je v katerem razredu uspelo izpeljati celoten program 10 delavnic (10 delavnic v istem razredu)?«)

LETO	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16	
Regija	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)
Celjska	1,6	1	6,8	3	6,5	2	4,7	2	3,7	1
Dolenjska	10,0	6	9,5	2	5,3	1	7,1	1	5,9	1
Gorenjska	0,0	0	0,0	0	0,0	0	10,0	1	0,0	0
Goriška	0,0	0	25,0	1	0,0	0	5,6	1	8,3	1
Koroška	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	6,7	1
Ljubljanska	5,1	2	21,4	3	0,0	0	9,3	4	10,7	6
Mariborska	0,0	0	11,1	2	5,6	1	10,0	3	10,5	2
Pomurska	0,0	0	23,1	3	0,0	0	8,7	2	12,5	1
Koprska	0,0	0	0,0	0	20,0	1	0,0	0	0,0	0
Slovenija	3,1	9	10,7	14	4,5	5	7,4	14	7,8	13

V sklopu evalvacije je bila preverjena tudi izvedljivost ambiciozno zastavljenega končnega cilja koncepta 10 korakov do boljše samopodobe – da učitelj ali šolski svetovalni delavec izvede 10 preventivnih delavnic v istem razredu. Izvajalci so odgovorili na vprašanje »Ali vam je v katerem od razredov uspelo izpeljati celoten program 10 delavnic (10 delavnic v istem razredu)?« Rezultati kažejo, da je 13 izvajalcev uspelo v istem razredu izvesti celoten koncept 10 delavnic, kar predstavlja 7,8 % vseh, ki so odgovorili na zastavljeno anketno vprašanje. Izvajalci pogosto poročajo o načinu izvajanja programa, po katerem izvedbo vseh desetih preventivnih delavnic v določenem razredu razporedijo v več zaporednih let. Na ta način v prvi vrsti premostijo težave z vključitvijo programa v šolski program, ki izvirajo predvsem iz pomanjkanja časa, hkrati pa vrstni red izvedbe delavnic izberejo glede na potrebe in »vzdušje« v razredu in glede na pripravljenost učencev oziroma dijakov za določeno temo.

Graf 5 Izvedene preventivne delavnice iz kompleta 10 korakov

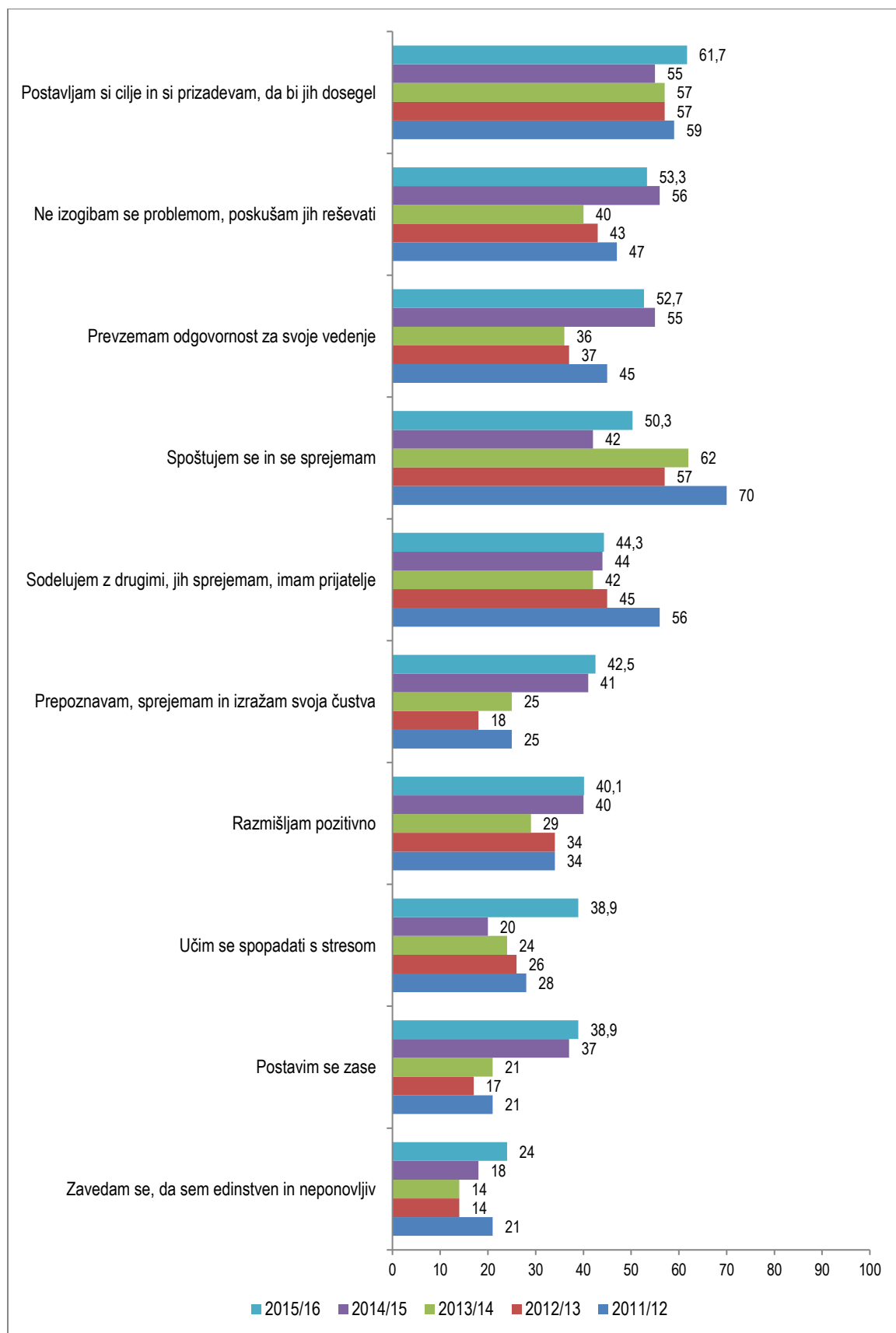

Tabela 2.12 Izvedene preventivne delavnice iz kompleta 10 korakov

Naslov delavnice	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16	
	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)	DA (%)	DA (f)
Spoštujem se in se sprejemam	70,2	205	56,5	91	61,9	70	42,8	80	50,3	84
Postavljam si cilje in si prizadevam, da bi jih dosegel	59,2	173	56,5	91	56,6	64	55,1	103	61,7	103
Sodelujem z drugimi, jih sprejemam, imam prijatelje	56,4	159	45,3	73	41,6	47	44,4	83	44,3	74
Ne izogibam se problemom, poskušam jih reševati	46,6	136	42,9	69	39,8	45	56,1	105	53,3	89
Učim se spopadati s stresom	28,1	82	26,1	42	23,9	27	19,8	37	38,9	65
Razmišljam pozitivno	33,6	98	33,5	54	29,2	33	39,6	74	40,1	67
Prevzemam odgovornost za svoje vedenje	44,5	130	37,3	60	36,3	41	55,1	103	52,7	88
Zavedam se, da sem edinstven in neponovljiv	20,7	60	13,7	22	14,2	16	17,6	33	24,0	40
Postavim se zase	20,9	61	17,4	28	21,2	24	37,4	70	38,9	65
Prepoznavam, sprejemam in izražam svoja čustva	25,3	74	18,0	29	24,8	28	40,6	76	42,5	71

Iz tabele zgoraj (Tabela 2.12) je razvidno, katere delavnice so izvajali izvajalci, ne pa tudi, kolikokrat je bila izvedena posamezna delavnica, razen v smislu najmanjše vrednosti. Izvajalci namreč niso pripisali števila izvedenih posameznih delavnic, pač pa so izmed vseh delavnic označili tiste, ki so jih v šolskem letu 2015/16 izvajali vsaj enkrat.

Na ta način je mogoče **delno** sklepati o priljubljenosti posameznih delavnic. Najmanj izvajalcev (17,6 %) je pristopilo k izvajanju delavnice »Zavedam se, da sem edinstven in neponovljiv«. To je delavnica, ki jo je tudi v preteklih šolskih letih izvajal najnižji delež izvajalcev. Nasprotno pa je v šolskem letu 2015/16 največji delež izvajalcev (61,7 %) izvajal delavnico »Postavljam si cilje in si prizadevam, da bi jih dosegel«, ki jo je v prejšnjih letih izvajal nižji delež izvajalcev. V primerjavi s preteklimi šolskimi leti se je izrazito povečal delež izvajalcev, ki so izvajali delavnici »Spoštujem se in se sprejemam« ter »Sodelujem z drugimi, jih sprejemam, imam prijatelje«.

Graf 6 Izvajanje preventivnih delavnic v okviru šolskega urnika

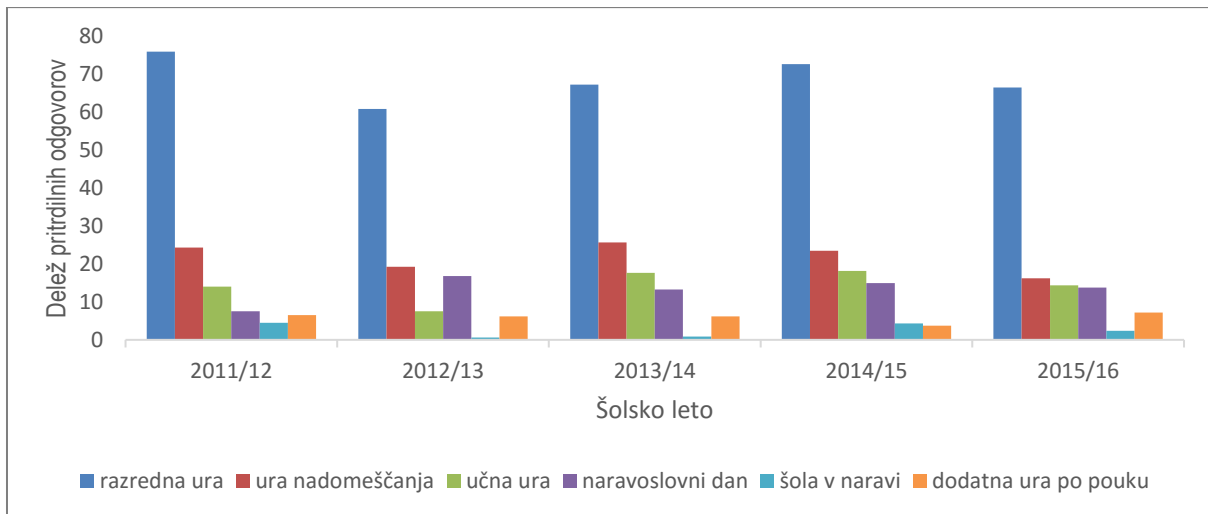

Tabela 2.13 Izvajalci o izvajanju preventivnih delavnic v okviru šolskega urnika

	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16	
	Umestitev delavnic v šolski urnik									
	Število pritrilnih odgovorov	%	Število pritrilnih odgovorov	%	Število pritrilnih odgovorov	%	Število pritrilnih odgovorov	%	Število pritrilnih odgovorov	%
Razredna ura	222	76,0	98	60,9	76	67,3	136	72,7	111	66,5
Učna ura	41	14,0	12	7,5	20	17,7	34	18,2	24	14,4
Dodatna ura po pouku	19	6,5	10	6,2	7	6,2	7	3,7	12	7,2
Naravoslovni dan	22	7,5	27	16,8	15	13,3	28	15,0	23	13,8
Šola v naravi	13	4,5	1	0,6	1	0,9	8	4,3	4	2,4
Ura nadomeščanja	71	24,3	31	19,3	29	25,7	44	23,5	27	16,2
Drugo – o teh možnostih so poročali izvajalci iz svoje prakse	ni podatka		ni podatka		17	15	27	14,4	28	16,8
	Interesne dejavnosti, delavnice za nadarjene, knjižnične ure, obvezne izbirne vsebine, kulturni dan, šolski parlament, situacijski (krizni)pogovori, projektni dan (npr. dan zdravja), trening socialnih veščin, delo z vzgojno skupino, sobotna šola, pred poukom;		dan zdravja, zdravstvena vzgoja, državljanska vzgoja in etika, knjižnična ura, obvezne izbirne vsebine, poklicna orientacija, preventivni programi, prosta ura, sobotna šola, šolski parlament, ure tutorstva;		delavnice z nadarjenimi učenci, individualne obravnave, Jaz in svet, kulturni dan, knjižnična ura, krožek, obvezne izbirne vsebine, podaljšano bivanje, Popestrimo šolo, tabor nadarjeni učenci, v okviru skupine za razvoj osebnosti, Zdrava šola;		Dodatna strokovna pomoč, obvezne izbirne vsebine, dan zdravja, projektni dan, eko dan, delavnice za prostovoljce, preventivno delo z učenci v okviru svetovalnega dela, podaljšano bivanje, naravoslovni dan, interesna dejavnost, počitniško varstvo, tehniški dan, socialno učenje, vrstniško učenje v Domu;		kulturni dan, delavnice, DKE, dnevi dejavnosti, dodatna razredna ura (interni projekt razredništvo), dodatna strokovna pomoč, individualne učne ure, svetovalne ure v svetovalni službi, podaljšano bivanje, obvezne izbirne vsebine, otroški parlament, prosta ura, razgovorna ura, ura oddelečne skupnosti, v sklopu področja splošne poučenosti, vikend program z učenci	

Eden izmed ciljev evalvacije je ugotoviti, v okviru katerih dejavnosti oziroma katerega dela šolskega urnika so pedagoški delavci izvajali preventivne delavnice. Pedagoški delavci so v šolskem letu 2015/16 preventivni program To sem jaz pogosto izvajali v okviru razrednih ur (66,5 % izvajalcev) ali v okviru ure nadomeščanja (16,2 % izvajalcev). Redkeje so delavnice izvajali v okviru dodatnih ur pri pouku (7,2 %) ali v okviru šole v naravi (2,4 %). Izvajalci so pri anketnem vprašanju lahko izbrali več ponujenih odgovorov.

V sklopu evalvacije izvajanja delavnic v letu 2015/16 so nekateri izvajalci poročali tudi o drugih priložnostih za izvajanje preventivnega dela z razredom, kot so: obvezne izbirne vsebine, dan zdravja, delavnice za prostovoljce, preventivno delo z učenci v okviru svetovalnega dela, podaljšano bivanje, naravoslovni dan, počitniško varstvo idr.

2.3 MNENJA PEDAGOŠKIH DELAVCEV O IZVAJANJU IN UPORABNOSTI DELAVNIC

Anketirani pedagoški delavci so v tretjem (neobveznem) delu spletnega vprašalnika izrazili mnenja o izvajanju in uporabnosti delavnic o samopodobi. Ocenili so izvedbo vseh delavnic skupaj, odziv mladostnikov in svoje zadovoljstvo z izvedbo delavnic. Prav tako so ocenili uporabno vrednost delavnic po priročniku 10 korakov do boljše samopodobe. Navedli so, ali so izvajanje delavnic podprli tudi z drugimi tiskanimi gradivi iz programa ali z obiskom spletne svetovalnice *To sem jaz*. Ovrednotili so, kako so delavnice o samopodobi vplivale na njihovo pedagoško delo. Sporočili so tudi, v kolikšni meri zaznavajo potrebo po dodatnem izobraževanju in kaj je vplivalo na njihovo določitev za sodelovanje v programu. Izrazili so lahko tudi pohvale, kritike in opisali praktične izkušnje z izvajanjem programa.

Tabela 2.14 Skupna ocena izvedbe delavnic, odziv mladostnikov in zadovoljstvo pedagoških delavcev z izvajanjem

	zelo slabo	slabo	niti slabo, niti dobro	dobro	zelo dobro	n	\bar{x} 2015/16	\bar{x} 2011/12	\bar{x} 2012/13	\bar{x} 2013/14	\bar{x} 2014/15
	v odstotkih (po vrsticah skupaj 100 %)										
SODELOVANJE UČENCEV V DELAVNICAH	1,2	0,6	11,4	58,7	28,1	167	4,1	4,1	4,2	4,2	4,3
VAŠE ZADOVOLJSTVO Z IZVEDBO DELAVNIC	1,2	0,0	8,4	62,3	28,1	167	4,2	4,1	4,1	4,1	4,3
SKUPNA OCENA IZVEDBE DELAVNICE	1,2	0,0	7,2	62,9	28,7	167	4,2	4,1	4,2	4,2	4,3

Izvajalci so na petstopenjski lestvici od »zelo slabo« do »zelo dobro« ocenjevali program skozi tri vrednostne vidike. Iz preglednice zgoraj je razvidno, da je povprečna ocena področja »sodelovanje učencev v delavnicah«, področja »zadovoljstvo izvajalcev z izvedbo delavnic« in področja »skupna ocena izvedbe delavnice« podobno visoka, saj so vsa tri področja ovrednotena s povprečno oceno 4. Povprečna ocena se skozi leta ne spreminja.

Rezultati vrednotenja, ki nakazujejo uspešnost izvajanja programa skozi oči izvajalcev, so spodbudni in primerljivi z rezultati evalvacije delavnic prejšnji šolskih let. Gledano skozi prizmo pridobljenih ocen je izvajanje programa *To sem jaz* uspešno tako za učence kot učitelje in njihovo šolo.

Tabela 2.15 Povprečne ocene programa po regijah

REGIJA	SODELOVANJE UČENCEV V DELAVNICAH					VAŠE ZADOVOLJSTVO Z IZVEDBO DELAVNIC					SKUPNA OCENA IZVEDBE DELAVNICE				
Celjska	4,0	4,1	4,4	4,3	4,2	4,1	4,1	4,3	4,2	4,3	4,1	4,2	4,3	4,3	4,2
Dolenjska	4,3	4,2	4,2	4,5	4,2	4,2	4,1	4,1	4,5	4,1	4,3	4,3	4,1	4,6	4,2
Gorenjska	3,6	4,0	4,0	4,2	4,2	3,7	4,0	4,0	4,3	4,3	3,6	4,1	4,0	4,3	4,3
Goriška	3,9	4,3	4,0	4,2	4,2	4,0	4,5	4,0	4,0	4,2	4,0	4,5	4,0	4,1	4,1
Koroška	4,1	4,3	4,0	5,0	4,1	4,1	4,0	4,0	5,0	4,2	4,2	4,1	4,0	5,0	4,3
Ljubljanska	3,9	4,1	4,0	4,3	4,1	4,1	4,0	4,2	4,4	4,1	4,0	4,1	4,0	4,3	4,1
Mariborska	4,2	4,1	4,2	4,3	4,0	4,2	4,1	4,0	4,3	4,1	4,1	4,1	4,1	4,3	4,1
Pomurska	4,0	4,1	4,3	4,3	4,1	4,0	4,5	4,1	4,3	4,3	3,9	4,5	4,1	4,3	4,3
Koprska	3,8	4,7	4,0	4,2	4,5	3,9	4,7	3,4	4,0	4,0	3,8	4,7	3,8	3,8	4,5
Slovenija	4,1	4,2	4,2	4,3	4,1	4,1	4,1	4,1	4,3	4,2	4,1	4,2	4,1	4,3	4,2

Tabela 2.16 Vpliv delavnic o samopodobi na pedagoško delo

	sploh se ne strinjam	se ne strinjam	niti-niti	se strinjam	popolno ma se strinjam	n	\bar{x} 2015/16	\bar{x} 2011/12	\bar{x} 2012/13	\bar{x} 2013/14	\bar{x} 2014/15
	v odstotkih (po vrsticah skupaj 100 %)										
Izvajanje delavnic je popestrilo moje pedagoško delo.	0,0	0,0	6,0	64,5	29,5	166	4,2	4,3	4,3	4,2	4,3
Z izvajanjem delavnic se je izboljšal moj odnos s posameznimi učenci.	0,0	1,2	29,3	53,3	16,2	167	3,8	3,8	3,9	3,8	3,9
Z izvajanjem delavnic se je izboljšal moj odnos z oddelkom kot celoto.	0,0	0,6	35,4	50,6	13,4	164	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
V delavnicah sem se z učenci lahko pogovarjal/a o čustvih, njihovih osebnih stiskah, stresu ..., kar se pri rednem pouku ne morem.	0,6	2,4	9,7	57,0	30,3	165	4,1	4,0	4,2	4,1	4,2
Z izvajanjem delavnic se je izboljšala razredna klima.	0,0	3,0	37,3	49,4	10,2	166	3,7	3,6	3,6	3,6	3,8
V delavnicah sem se z učenci zblížal/a in tesneje povezal/a.	0,0	0,6	34,5	51,5	13,3	165	3,8	3,7	3,9	3,8	3,8
Učenci odslej bolj odprto izražajo svoja mnenja in stališča tudi pri rednih urah pouka.	0,6	4,3	48,2	37,8	9,1	164	3,5	3,5	3,6	3,5	3,6

Pedagoški delavci so na petstopenjski lestvici strinjanja »sploh se ne strinjam« do »popolnoma se strinjam« odgovarjali o vplivu delavnic o samopodobi na njihovo pedagoško delo. Povprečja skoraj vseh ocen so v primerjavi s prejšnjimi leti ostala enaka oziroma so se v nekaterih primerih zmanjšala za 0,1 odstotne točke. Vendar pa velja opozoriti, da interpretacija povprečij v primerih asimetrično porazdeljenih spremenljivk ordinarnih merskih lestvic ni ustrezna.

- Spodbudna je ugotovitev, da kar 94 % izvajalcev meni (se strinja ali popolnoma strinja), da je izvajanje delavnic popestrilo njihovo pedagoško delo.
- Da se je z izvajanjem delavnic izboljšal učiteljev odnos s posameznimi učenci, pritrjuje 69,5 % (kar je za 1 odstotno točko več, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) izvajalcev, boljši odnos z oddelkom kot celoto pa zaznava 64 % (kar je za 3 odstotne točke manj, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) izvajalcev.
- Da so se učitelji in učenci v delavnicah povezali na nov način, potrjuje tudi podatek, da 87,3 % (kar je za 2 odstotni točki več, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) izvajalcev pritrjuje, da so se lahko v delavnicah z učenci pogovarjali o čustvih, osebnih stiskah, stresu in drugih podobnih temah, ki jih pri rednem pouku sicer ne morejo odpirati.
- 59,6 % (kar je za približno 5 odstotnih točk manj, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) izvajalcev ugotavlja, da se je z izvajanjem delavnic izboljšala razredna klima.
- Da se je učitelj v delavnicah tesneje povezal in zbližal z učenci, pritrjuje 64,8 % (kar je za 2 odstotni točki manj, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) izvajalcev delavnic.
- 46,9 % (kar je za približno 5 odstotnih točk manj, kot je bilo ocenjeno v šolskem letu 2014/15) se strinja s trditvijo, da bodo učenci zaradi dela v delavnicah zmožni bolj odprto izražati svoja mnenja in stališča tudi pri rednih urah pouka.

Graf 7 Podporne dejavnosti in gradiva pri izvajanju delavnic

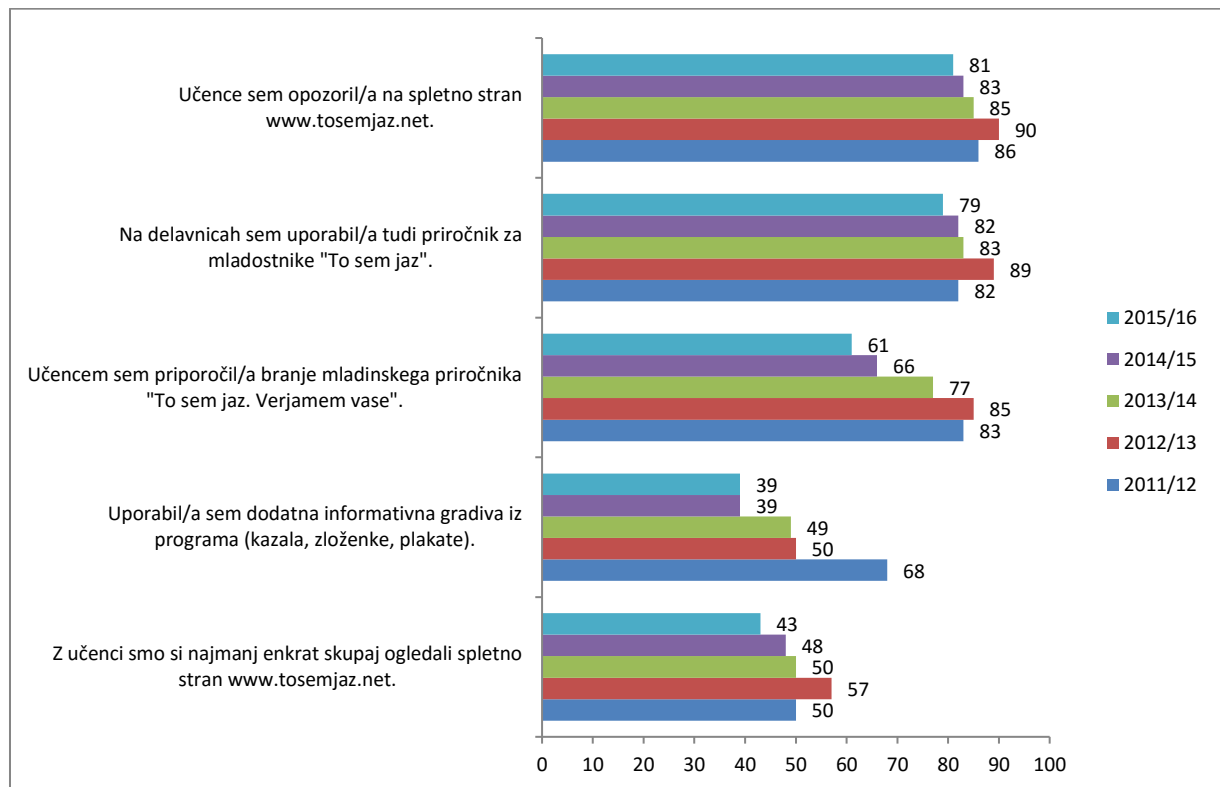

Tabela 2.17 Podporne dejavnosti in gradiva pri izvajanju delavnic

	2011/12			2012/13			2013/14			2014/15			2015/16		
	DA (%)	DA (f)	Skupaj (f)	DA (%)	DA (f)	Skupaj (f)	DA (%)	DA (f)	Skupaj (f)	DA (%)	DA (f)	Skupaj (f)	DA (%)	DA (f)	Skupaj (f)
Z učenci smo si najmanj enkrat skupaj ogledali spletno stran www.tosemjaz.net .	49,5	135	273	56,5	74	131	50,0	54	108	48,1	88	183	42,8	71	166
Učence sem opozoril/a na spletno stran www.tosemjaz.net .	86,2	237	275	90,1	118	131	85,0	91	107	83,1	152	183	81,1	133	164
Na delavnicah sem uporabil/a tudi priročnik za mladostnike "To sem jaz. Verjamem vase".	82,2	227	276	88,5	116	131	83,3	90	108	82,3	149	181	78,7	129	164
Učencem sem priporočil/a branje mladinskega priročnika "To sem jaz. Verjamem vase".	83,3	229	275	84,7	111	131	76,9	83	108	66,3	120	181	60,8	101	166
Uporabil/a sem dodatna informativna gradiva iz programa (kazala, zloženke, plakate).	67,7	182	269	49,6	65	131	50,0	54	108	49,2	89	181	39,4	65	165
Delež izvajalcev, ki se je poslužil vsaj ene podporne dejavnosti oziroma vsaj enega vira gradiva pri izvajanju delavnic.	podatek ni na voljo			podatek ni na voljo			97,2	103	106	97,8	179	183	0,99	161	162

Zanimalo nas je, ali so izvajalci v delavnicah uporabljali informativna gradiva in ostale vire, ki so na voljo v programu *To sem jaz*. V šolskem letu 2015/16 so se skoraj vsi izvajalci poslužili vsaj ene podporne dejavnosti oziroma vsaj enega vira gradiva pri izvajanju delavnic. 81 odstotkov sodelujočih je učence opozorilo na spletno mesto www.tosemjaz.net, kar je zanemarljivo manj v primerjavi s prejšnjim šolskim letom. Uporaba vseh ostalih dodatnih informativnih gradiv in ostalih dosegljivih virov je v tem šolskem letu rahlo upadla.

2.3.1 KOMENTARJI IN SPOROČILA PEDAGOŠKIH DELAVCEV

V okviru evalvacije smo prejeli **64 komentarjev / sporočil** pedagoških delavcev, ki so izvajali program *To sem jaz*.

TEŽAVE PRI NAČRTOVANJU / NAČRT ŠOLE / UMESTITEV V REDNO DELO

- Pri razrednih urah je premalo časa za tovrstno delo (vedno je potrebno postoriti še kaj drugega); delavnice bi morala izvajati vsaj 1x tedensko, da bi se učenci bolj odprli – niso navajeni odkrito govoriti.
- Delavnice so v redu, učenci zelo radi sodelujejo, je pa problem, kdaj jih izvajati. Sama sem se odločila, da delavnice izvajam v osmem in devetem razredu, in sicer v vsakem oddelku po tri.
- Pohvalno. Učitelji smo preobremenjeni, da bi lahko izvajali poleg vseh dejavnosti še takšne delavnice. Mogoče bi lahko strokovnjaki le za to področje prišli na šole in izvajali te delavnice.
- Največ težav sem imela s časovno izvedbo ... napovedana delavnica večkrat ni bila izvedena zaradi nepredvidljivih dogodkov.
- Znotraj kolektiva smo si porazdelili, katere vsebinske sklope bo izvajal razrednik, katere šolski svetovalni delavec in katere učitelj etike. Največ težav sem kot šolska svetovalna

delavka imela, med katerimi urami lahko delavnice izpeljem, saj je ura oddelčne skupnosti prekratka za kvalitetno izvedbo ene delavnice.

- Delavnice so dobro zastavljene. pri izvajanju imam samo eno težavo, in sicer je to čas, kdaj jih izvajati, saj imamo razredne ure zgolj 20-minutne, kar pa za izvedbo delavnic ni primerno.
- Največja težava je časovno usklajevanje, razredne ure so namreč pri nas 30-minutne, drugih terminov pa ni bilo na razpolago.
- Kljub planiranemu, da bomo v letošnjem šolskem letu v okviru razrednih ur v celoti izpeljali program, nam ni uspelo.
- Program je dober, samo ga je težko izvesti v celoti zaradi pomanjkanja časa.
- Menim, da so delavnice zelo koristne, je pa ob natrpanem učnem načrtu težko najti čas. Učenci tudi niso vajeni razmišljati o sebi ali pa jim je nerodno ali niso zainteresirani. Dekleta so pokazala več zainteresiranosti in so tudi povedala, da jim je bilo všeč. Vsi skupaj, učitelji in učenci, bi potrebovali več vaje oz. več takih delavnic. Po delavnici sem opazila mirnejše ozračje med učenci, za kake trajnejše in večje premike pa bi morala izvesti več delavnic.

NADGRADITEV PROGRAMA / PRIROČNIKA

- Morda bi prenovili pisno gradivo.
- Zelo dobra osnova za delo pri razrednih urah, seveda pa je bilo potrebno gradivo prilagoditi našim specifičnim potrebam. nadaljevali bomo v naslednjem šolskem letu.

IZKUŠNJE IZVAJALCEV DELAVNIC V RAZREDU

- Ker sem delavnice izvajala v 5. letniku, sem potrebovala kar nekaj energije in iznajdljivosti, da sem dijake pripravila do sodelovanja.
- Letos poučujem dva šesta razreda, ki pa sta po učnem uspehu in pozivnih ali negativnih izkušnjah dokaj različna. S sorazredničarko, ki je psihologinja, sva se trudili, da sva na razrednih urah dosledno poleg tega izvajali še različne socialne igre, saj sva videli, da jih otroci res niso vajeni. Vendar imamo nekaj učencev, ki kljub vsemu trudu ne sodelujejo oz. odstopajo do kakršnihkoli sodelovanj. Lahko rečem, da imajo veliko podporo tudi pri starših.
- Z izvedbo delavnic sem začela v maju, ko sem za njih tudi izvedela. Zagotovo jih bom v prihodnjem letu uporabila za delo s celotnim razredom, saj se mi zdijo zelo uporabne. Hvala za material, ki mi je v pomoč pri delu.
- Delavnice smo izvajali v oddelkih podaljšanega bivanja z učenci 1. in 2. razredov. Seveda smo delo nekoliko prilagodili, vendar pohvala sami vsebini in sestavi delavnic. Z otroki smo na tak način razrešili marsikatero težavo, ki bi v nasprotnem primeru ostala prikrita in potlačena.
- Že samo izobraževanje s prof. Alenko Tacol je bilo odlično. Dijaki so me velikokrat presenetili s sodelovanjem (prej tihi, zadržani, neopazni dijaki postanejo na delavnicah zgovorni, razmišljujoči...). Vedno so bili strpni drug do drugega, niso si skakali v besedo. Vsaka delavnica je nova izkušnja. Za naslednje šolsko leto so že v mojem okvirnem programu dela.
- Čeprav se že zelo dolgo tudi sama, v okviru projekta Zdrava šola, ukvarjam s preventivnim delovanjem med otroki in mladostniki, menim, da so tovrstne delavnice v veliko pomoč nam, pedagoškim delavcem: tako pri našem strokovnem delu kot tudi pri delu oddelčnih

skupnosti, pa tudi pri izboljševanju medosebnih odnosih v samem kolektivu. Zavedam se, da se generacije nenehno menjajo, da se pogosto pojavljajo tudi odkloni, nezadovoljstvo med mladimi zaradi različnih vzrokov in zato je prav, da si pri našem delu pomagamo s tovrstnimi gradivi, ki so zelo skrbno, premišljeno in strokovno pripravljena ter tudi večkrat verificirana. Samozadostnost v naš poklic ne sodi, zato bi bilo prav, da bi se teh delavnic posluževalo čim več pedagoških delavcev (najbolje kar vsi), ker bi le na takšen način ustvarili enake oz. podobne možnosti za vse otroke in mladostnike; odločitev pa je vsekakor njihova.

- Učenci niso navajeni govoriti o teh stvareh; pa jih včasih težko pripraviš do pogovora.
- Prednost programa je to, da nam olajša priprave in izvajanje razrednih ur na koristno temo.
- Delavnico je izvedla svetovalna delavka, kar je zelo pozitivno vplivalo na odziv dijakov.
- Delavnice sem izvajala občasno, ker sem v delo v podaljšano bivanje vključevala tudi druge vsebine z enakim ciljem.
- Delavnice so zelo primerne za mladostnike.
- Težav nisem imela, skupina je lepo sodelovala. Dijaki so izrazili željo po podobnih delavnicah tudi naprej. Prednost delavnic vidim v navezovanju neformalnih stikov med nami, komunikaciji med vsemi udeleženci in spodbujanju, da tudi tisti, ki običajno niso zgovorni, izrazijo svoje mnenje. Negativnih izkušenj nisem imela.
- Težav ni bilo, teme so bile zanimive.
- Še zmeraj imam lep spomin na izobraževanja, kjer sem sama preizkusila delavnice. To so bila zame ena najboljših izobraževanj, kar sem se jih v svoji skoraj 25-letni praksi udeležila. Žal, v šoli primanjkuje časa za izvajanje delavnic. Tudi učenci niso navajeni takšnih oblik dela. So tudi manj odprti in pripravljeni ... Zmanjkuje mi tudi reklamnega materiala, s katerim rada podkrepim dejavnosti.
- Priročnik je kvaliteten in praktičen za uporabo, ker so zapisani vsi koraki izpeljave. Zelo je natančen in izčrpen. Izvajanje delavnic mi je bilo v veselje. Učenci so radi sodelovali in izražali svoja mnenja. Učijo se kritično razmišljati in opazovati sebe in druge.
- Poučujem na podružnici osnovne šole. Vesela bi bila izobraževanja in pa pomoči, saj nisem vedela za vašo spletno stran. Vsako dodatno navodilo ali nasvet bi mi prišel še kako prav, saj se srečujemo vedno z večjimi težavami pri pouku in delu z učenci. Vsak dan bi lahko človek porabil kakšno delavnico za delo z učenci. Hvala za nasvete.
- Učiteljsem sem po obisku seminarja predstavila to obliko preventivnega dela in učitelji so jih uporabljali pri razrednih urah, sama pa tudi pri individualnem delu z učenci. Z učitelji in vodstvom šole bom ponovno spregovorila o potrebi po seminarju in vam sporočila.
- Program je zelo dobro zasnovan in mnogim mladostnikom zelo v pomoč. Trudimo se ozaveščati dijake, kje poiščejo pomoč, kako se srečujejo s težavami odraščanja ... in za to nam je program velikokrat v pomoč.
- Menim, da je uspešnost delavnice odvisna tudi od značaja otrok. Jaz sem isto delavnico izvedla v različnih razredih in odziv je bil popolnoma drugačen, enkrat zelo pozitiven, kjer so bili učenci zelo pripravljeni za sodelovanje, drugje ravno nasprotno.
- Največji problem je motivirati dijake za udeležbo na delavnici. Nekateri dijaki so podobno tematiko in delavnico že imeli v šoli.
- Na naši šoli smo v tednu otroka izpeljali v ponedeljek 5. oktobra celosten naravoslovni dan in 8. oktobra 2015 celosten kulturni dan na temo "to sem jaz. verjamem vase". Zelo smo bili veseli, da se je našemu povabilu prijazno odzvala gospa Alenka Tacol. Tako so lahko učenci na delavnicah skozi celo dopoldne iz prve roke slišali, kaj sploh je samopodoba in kako v našem življenju usmerja naše razmišljanje o sebi in svetu ter kako čustvovanje in vedenje vpliva na odnose z drugimi. Naravoslovni dan smo si zamislili kot sodelovanje

starejših in mlajših učencev. Vsak mlajši učenec je dobil svojega starejšega »učitelja«, s katerim sta v različnih delavnicah skupaj ustvarjala, se pogovarjala in se učila. Tudi gospa Tacol je bila navdušena nad prijetnim medgeneracijskem sodelovanjem učencev. Pred izvedbo kulturnega in naravoslovnega dne sva s knjižničarko izdelali natančen načrt, sklicala sem tudi sestanek »zdravošolcev« - predstavnike od 1. do 9. razreda in jim predstavila spletni projekt To sem jaz. Pester nabor dejavnosti na obeh dneh je bil učencem, učiteljem in gostom zelo všeč, zdel se jim je tako zabaven kot poučen. Na aktiven in nevsiljiv način smo prikazali kakovosti zdravega načina življenja.

- Priročnik je enkratno gradivo in vodilo za učitelja. Ideja je, lahko pa jo nadgradiš. Sama zelo rada izpeljem tovrstne delavnice. Poučujem matematiko, kjer je to zelo težko. Pri tej dodatni uri pa se jaz in učenci veliko lažje sprostimo. Super.
- Dobro pripravljeno gradivo. Težavo vidim v tem, da se dijaki neradi izpostavljajo in posledično lahko komuniciram o težavah (npr. stresu) le s posamezniki, ki so dovolj odprti za take in podobne teme.
- Učenci niso navajeni takega dela, zato se jim večkrat kakšna stvar zdi smešna.
- Delavnice sem kot sorazrednik izvajala v razredu, v katerem vedenjsko in učno v negativnem smislu izstopa kar tretjina učencev, zato smo pri več delavnicah potrebovali po 2 šolski uri za izvedbo. Pri delavnici o izražanju svojih čustev smo veliko časa že porabili s prepoznavanjem le-teh na konkretnih primerih. Pri uri, namenjeni prepoznavanju težav in spopadanju s stresom, sem opazila podobno situacijo (sploh pri učencih z večjimi težavami), da težav ne zaznavajo kot svoj problem, ampak iščejo krivdo ali pomoč zunaj njih (npr. bodo starši rešili situacijo). Na splošno se mi zdi program zelo potreben, otroci potrebujejo pogovor o izpostavljenih temah, starši jih v veliki meri s tem znanjem nekako ne znajo opremiti, prav tako jih šolski sistem o njih premalo pouči, na razrednih urah pa na takšnem nivoju tudi zmanjka časa zanje.
- Nekaterim dijakom 4. letnika je že vse preveč in se ne želijo pogovarjati o nekaterih temah pred sošolci.
- Učenci so pridobljena znanja in veščine prenašali na reševanje konfliktov v razredu, razmišljali so o sebi, svojih vrstnikih. Priročnik je odlično zasnovan - lahko bi ga izvajali kot izbirni predmet.
- Delavnice - ali delo je potrebno izvajati večkrat, z različnimi oblikami, drugačnimi zgodbami.
- Program in delavnice so odlično pripravljene, a smo jih morali občasno močno spreminjati za potrebe in sposobnosti 1. triade. Preventivni program je odlično dodelan, saj ponuja ogromno gradiva in idej, ki jih lahko uporabimo tudi pri drugih dejavnostih.
- Moja izkušnja je, da se učenci radi pogovarjajo o takih temah, ko pa je potrebno to tudi izvajati na sebi, je pa mnogo težje.
- S programom 10 korakov do boljše samopodobe sem se prvič srečala na Zdravi šoli. Vse, kar nam je bilo predstavljeno, mi je prišlo izjemno prav. Sem razrednik dokaj zahtevnemu razredu v več pogledih. Povzetke delavnic, ki sem jih bila deležna (izobraževanje Zdrave šole), sem predstavila tudi v kolektivu. Glede na rezultate ankete smo za kolektiv izvedli 4-urno izobraževanje (izboljšanje duševnega zdravja – Zdrava šola).

TEŽAVE / OVIRE / NEGATIVNA MNENJA

- Prepričati ostale kolege na šoli, da bi izvajali program;
- Največja težava je časovna izvedba delavnic;
- Težave so bile pri motiviranju učencev za delavnice;

- Težava se je pokazala pri tem, da dijaki niso bili najbolj pripravljeni sodelovati. Menili so, da so te delavnice »brez veze«.
- Za učence 1. in 2. razredov je tematika prezahtevna.
- Krasen program, žal v šoli s strani učiteljev premalo sprejet. Odločila sem se, da bom naslednje šolsko leto poskušala program vključiti v letni delovni načrt šole, tako da ga bodo morali izvajati vsi učitelji oziroma vsaj nekaj izbranih.

POHVALE

- Program mi je všeč. Zelo dobra rešitev za delo na razrednih urah. Teme so aktualne.
- Priročnik To sem jaz je zelo dragocen priročnik za načrtovanje preventivnih delavnic. Hvala za to priložnost!
- Še tako uspešno naprej
- Hvala vam za izjemno dobro gradivo in izobraževanje ter še naprej veliko moči in energije za prijetno sodelovanje. V slogi je moč.
- Priročnik je zelo praktičen!
- Super zadeva. Smo prerazporedili delavnice preko celotne devetletke, tako se bodo postopoma, glede na zahtevnost srečali z vsemi vsebinami. Sami dodajamo še lastne vsebine in je tako dobro prepleteno.
- Program je zelo dober in koristen. Priročnik je tudi zelo uporaben.
- Program je zasnovan prav super. Izredno strokovno podkovan. Izredno je motivacijski za učence - najstnike.
- Prednost vidim v dobro vsebinsko pripravljenem gradivu, s katerim lahko delavnice izvede vsak učitelj, ki to želi.
- Izredno koristen program, posebno spletna stran, ki pa se v poplavi raznoraznih premalo opazi.

3 PROGRAM TOSEM JAZ V OKVIRU MREŽE ZDRAVIH ŠOL

Slovenska mreža Zdravih šol se odziva na probleme v zvezi z zdravjem otrok in mladostnikov ter se usmerja k razvojnemu programom za promocijo zdravja na telesnem, duševnem, socialnem in okoljskem področju zdravja za učence, učitelje in starše. V projekt Zdravih šol je bilo v šolskem letu 2015/2016 vključenih 301 osnovnih šol (to je 67 % vseh osnovnih šol) in 63 srednjih šol (to je 47 % vseh srednjih šol). Program To sem jaz so pedagoški delavci izvajali na 75 osnovnih in srednjih šolah iz mreže Zdravih šol.

- V šolskem letu 2015/2016 so preventivni program To sem jaz izvajali na 81 različnih osnovnih šolah, od katerih je 60 (74 %) vključenih v mrežo Zdravih šol. Izmed tistih šol, ki so vključene v mrežo Zdravih šol jih je 20 % izvajalo preventivni program To sem jaz, nasprotno pa jih je izmed tistih, ki niso vključene v mrežo Zdravih šol preventivni program To sem jaz izvajalo 14 % šol.
- V šolskem letu 2015/2016 so program To sem jaz izvajali na 19 različnih srednjih šolah, od katerih je 15 (79 %) vključenih v mrežo Zdravih šol. Med tistimi, ki so vključeni v mrežo Zdravih šol jih je preventivni program To sem jaz izvajalo 24 %, med tistimi, ki pa niso vključene v mrežo Zdravih šol pa jih je preventivni program To sem jaz izvajalo 6 % srednjih šol.

4 POVZETEK

Evalvacijsko poročilo prikazuje **rezultate opravljenega dela v okviru programa *To sem jaz* na področju šolske preventive** v šolskem letu 2015/16 in jih delno primerja z rezultati evalvacije za pretekla šolska leta. Rezultati se nanašajo na vključenost pedagoških delavcev v preventivno delo z razredom - izvajanje delavnic po konceptu 10 korakov do boljše samopodobe (delo po priročniku Alenke Tacol). Rezultati so navedeni na podlagi **spletne evalvacije**, v kateri je aktivno sodelovalo 235 pedagoških delavcev, od katerih je preventivni program *To sem jaz* v šolskem letu 2015/16 izvajalo 167 pedagoških delavcev iz vseh zdravstvenih regij. Podatki iz analize so dostopni na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje v Območni enoti Celje tudi za vsako regijo posebej.

Komplet desetih delavnic za preventivno delo z razredom vsebuje naslednje vsebine³:

1. Spoštujem se in se sprejemam.
2. Postavljam si cilje in si prizadevam, da bi jih dosegel.
3. Sodelujem z drugimi, jih sprejemam, imam prijatelje.
4. Ne izogibam se problemom, poskušam jih reševati.
5. Učim se spopadati s stresom.
6. Razmišljam pozitivno.
7. Prevzemam odgovornost za svoje vedenje.
8. Zavedam se, da sem edinstven in neponovljiv človek.
9. Postavim se zase.
10. Prepoznavam, sprejemam in izražam svoja čustva.

Po povratnih informacijah, pridobljenih s spletno evalvacijo, je rezultat izvajanja preventivnega programa *To sem jaz* v šolskem letu 2015/16 ugoden, saj ga je aktivno izvajalo najmanj **167 pedagoških delavcev iz osnovnih in srednjih šol ter dijaških domov**. 74 % izvajalcev je bilo zaposlenih v osnovnih šolah.

34 % izvajalcev je bilo zaposlenih na delovnem mestu učitelja v osnovni šoli na predmetni stopnji, 22 % pa jih je bilo zaposlenih na delovnem mestu šolskega svetovalnega delavca v osnovni šoli. Izmed seznama ponujenih delovnih mest so izvajalci lahko izbrali več odgovorov, najmanjkrat označena zaposlitev je bila vzgojitelj v dijaškem domu, čeprav se je delež teh v letošnjem šolskem letu nekoliko povečal.

58 % izvajalcev je imelo več kot 21 let strokovnih izkušenj v šolstvu, kar je za 8 odstotnih točk več, kot v preteklem šolskem letu. Več kot polovica (56 % oz. za 9 odstotnih točk manj kot v šolskem letu 2014/15) izvajalcev delavnic je poročala, da se je v preteklosti že kdaj udeležila izobraževanja v okviru programa *To sem jaz*. 167 pedagoških delavcev je v šolskem letu 2015/16 izvedlo **1.181 preventivnih delavnic in vanje vključilo 11.246 otrok in mladostnikov**, starih od 11 do 18 let, kar je za 1.397 otrok in mladostnikov manj kot leto prej. Posamezni izvajalci so v šolskem letu 2015/16 v povprečju izvedli nekoliko več delavnic, kakor v šolskem letu 2014/15 (v povprečju 7

³ Vsebine, zajete v priročniku za učitelje za preventivno delo z razredom 10 korakov do boljše samopodobe.

delavnic na izvajalca). Delavnice so največkrat izvedli z učenci od 6. do 8. razreda in v srednji šoli z dijaki 1. in 2. letnika. Program je torej zajel osrednjo ciljno skupino, mladostnike od 13 do 17 let.

Celoten program 10 delavnic v istem razredu (kar je vodilna ideja programa oziroma priročnika 10 korakov do boljše samopodobe) je uspelo izpeljati 13 (7 %) izvajalcev, ki so odgovorili na to vprašanje. Ti posamezniki potrjujejo, da je program 10 korakov do boljše samopodobe vendarle mogoče izvesti tudi v praksi obstoječega šolskega sistema. Tako kot v preteklih evalvacijah tudi tokrat med največjimi ovirami pri izvajanju programa številni izvajalci navajajo pomanjkanje časa v obstoječem šolskem urniku. Rezultati analize potrjujejo, da je program s priročnikom za preventivno delo z razredom v praksi dosegel razrednike.

Tabela 4.1 Opravljeno delo v okviru programa To sem jaz v šolskem letu 2015/16

Število izvajalcev delavnic	167	
Število izvedenih preventivnih delavnic po priročniku	1.181	V povprečju 7 delavnic na izvajalca.
Število vključenih učencev in dijakov	11.246	Stari od 11 do 18 let. Večinoma učenci 6., 7. in 8. razreda. V povprečju 67 učencev oziroma dijakov na izvajalca.
Število izvajalcev, ki so izvedli celoten program 10 korakov z enim razredom	13 (8 % vseh izvajalcev)	
Ocene izvajalcev programa (na lestvici od 1 do 5)	Sodelovanje učencev v delavnicah – povprečna ocena 4,1 Zadovoljstvo izvajalca z izvedbo delavnice – povprečna ocena 4,2 Skupna ocena izvajalca o izvedbi delavnice – povprečna ocena 4,2	

Namreč kar 67 % (6 odstotnih točk manj, kot leto prej; delež sicer skozi leta alternira) izvajalcev je poročalo, da so delavnice umestili tudi v okvir razrednih ur (učencem in dijakom so jih ponudili kot razredniki ali šolski svetovalni delavci). Kot naslednja uporabljena priložnost za preventivne delavnice se je pokazala ura nadomeščanja, ki jo je v šolskem urniku uporabilo nekaj več kot 16 % izvajalcev. Tako kot v preteklih letih, sledijo naravoslovni dan, učna ura in druge priložnosti, kot so dodatna ura po pouku, šola v naravi, dan zdravja, zdravstvena vzgoja, knjižnična ura, obvezne izbirne vsebine, sobotna šola in drugi šolski dogodki.

Pedagoški delavci so izvajanje programa ocenili skozi tri področja vrednotenja: sodelovanje učencev v delavnicah, zadovoljstvo izvajalcev z izvedbo delavnic in skupna ocena izvedbe delavnice. Vsa tri področja so bila, tako kot v prejšnjem šolskem letu, ocenjena s povprečno oceno 4. Ocene potrjujejo, da je bilo izvajanje preventivnih delavnic uspešno tako za učence kot učitelje in njihovo šolo. Tudi uporabna vrednost delavnic po priročniku 10 korakov do boljše samopodobe je bila ugodno ocenjena. Več kot polovica izvajalcev (60 %, kar je nekoliko manj kot leto prej, a več kot ostala pretekla leta) je ugotovila, da se je z izvajanjem delavnic izboljšalo razredno vzdušje. 87 % izvajalcev delavnic je pritrdilo, da so se lahko v delavnicah z učenci pogovarjali o čustvih, osebnih stiskah, stresu in drugih podobnih temah, ki jih pri rednem pouku ne morejo odpirati. Boljši odnos z oddelkom kot celoto je zaznalo 64 % izvajalcev. Da so se v delavnicah tesneje povezali in zbližali z učenci in dijaki, je pritrdilo 65 % izvajalcev.

Tabela 4.2 Prikaz izvajalcev, delavnic ter vključenih otrok in mladostnikov v posameznih regijah

Regija	Število izvajalcev		Število izvedenih delavnic		Število učencev in dijakov v delavnicah	Izvajalci, ki so izvedli komplet 10 delavnic	
	f	%	f	%		f	%
Celjska	27	16,2	226	19,1	2664	1	3,7
Dolenjska	17	10,2	182	15,4	1305	1	5,9
Gorenjska	10	6,0	90	7,6	1261	0	0,0
Goriška	12	7,2	47	4,0	459	1	8,3
Koroška	15	9,0	89	7,5	836	1	6,7
Ljubljanska	57	34,1	353	29,9	3220	6	10,7
Mariborska	19	11,4	110	9,3	1023	2	10,5
Pomurska	8	4,8	71	6,0	413	1	12,5
Koprska	2	1,2	13	1,1	65	0	0,0
Slovenija	167	100,0	1181	100,0	11.246	13	7,8

Program *To sem jaz* so izvajali pedagoški delavci v vseh devetih zdravstvenih regijah. Največ izvajalcev (približno četrtina) je bilo iz ljubljanske regije. Sledijo celjska, mariborska in dolenjska regija. Največje število izvedenih delavnic je bilo v ljubljanski regiji, največje število vključenih učencev in dijakov pa je bilo prav tako v ljubljanski regiji.

Delež osnovnih in srednjih šol, na katerih so izvajali preventivni program *To sem jaz* je večji med tistimi osnovnimi in srednjimi šolami, ki so vključene v program *Zdravih šol*. Preventivne delavnice so izvajali na 104 osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih. V okviru slovenske mreže *Zdravih šol* so program izvajali na 75 osnovnih in srednjih šolah.

5 ZAKLJUČEK

Program *To sem jaz*, usmerjen v krepitev mladostnikove samopodobe, spodbujanje dobrih medsebojnih odnosov in razvijanje nenasilne komunikacije, lahko prispeva k soustvarjanju pozitivnega šolskega vzdušja. Deluje preventivno in pripomore h kakovostnejšemu delovanju šolske skupnosti. Podpira šolo, učitelje in učence ter razvoj spoštljivih odnosov v šolski skupnosti. Učiteljem prinaša strokovno utemeljene ideje za preventivno delo z razredom po priročniku 10 korakov do boljše samopodobe. Z novimi strategijami lahko podpirajo mladostnike pri razvoju zdrave osebnosti, zvišujejo kakovost vsakdanjega dela v razredu in bogatijo stik z učenci. Pomaga jim, da z večjo gotovostjo vstopajo v razred in se spoprijemajo s sodobnimi zahtevami ter izzivi učiteljskega poklica.

Tabela 5.1 Primerjava izvajanja programa *To sem jaz* v šolskih letih od 2011/12 do 2015/16

Šolsko leto	Število izvajalcev delavnic	Število izvedenih delavnic	Število vključenih učencev in dijakov	Št. izvajalcev, ki so izvedli celovit program 10 delavnic	Ocena uspešnosti programa po mnenju izvajalcev (na lestvici od 1 do 5)
2011/12	292	1.466	12.972	9 (3 % vseh izvajalcev)	4
2012/13	161	716	6.782	14 (11 % vseh izvajalcev)	4
2013/14	114	666	6.750	5 (5 % vseh izvajalcev)	4
2014/15	223	1.222	12.643	14 (7 % vseh izvajalcev)	4
2015/16	167	1.181	11.246	13 (8 % vseh izvajalcev)	4

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje v Območni enoti Celje na podlagi opravljenih evalvacij ocenjujemo, da smo tudi v šolskem letu 2015/16 sledili ciljem preventivnega programa *To sem jaz*, čeprav smo v primerjavi s preteklim šolskim letom v tem šolskem letu dosegli nekoliko nižjo realizacijo.

Zadovoljstvo z izvajanjem programa ostaja na enaki, zavidljivo visoki ravni, kot leta prej. Kakorkoli, tako kot prejšnja leta tudi v evalvaciji izvedbe preventivnega programa *To sem jaz* za leto 2015/16, izvajalci kot eno glavnih ovir pri izvajanju programa še vedno najpogosteje navajajo časovno stisko in/ali preobremenjenost.

Kot je razvidno iz rezultatov evalvacije, je bilo v okviru programa *To sem jaz* od leta 2011 do 2016 opravljenih več kot 5.000 preventivnih delavnic. Vsako leto je bilo v program vključenih približno 10.000 otrok in mladostnikov.

6 PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK

0% 100%

Preventivni program To sem jaz na osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih

Spoštovani!

Pred vami je vprašalnik o izvajanju preventivnega programa *To sem jaz* v slovenskih osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih. Vaši odgovori nam bodo v pomoč pri evalvaciji programa. Zanima nas, ali ste v tem šolskem letu izvajali program *To sem jaz*, še zlasti preventivne delavnice po priročniku *10 korakov do boljše samopodobe*.

Vprašalnik je anonimen. Podatke, pridobljene z vprašalnikom, bomo uporabili izključno za evalvacijo. Ne bomo jih uporabljali za drugačne namene ali jih posredovali tretji osebi. S podatki bomo ravnali skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Prosimo vas, da vprašalnik izpolnite **do petka, 17. junija 2016**.

Hvala za sodelovanje!

Območna enota Celje Nacionalnega inštituta za javno zdravje

[Naslednja stran](#)

Q1 - Ali ste v tem šolskem letu izvajali program To sem jaz?

- da
 ne

IF (1) Q1 = [1]

Q2 - Prvi del vprašalnika: SPLOŠNI PODATKI

IF (1) Q1 = [1]

Q3 - Vaša zaposlitev:

Označite.

- osnovna šola
 srednja šola
 dijaški dom
 drugo:

IF (1) Q1 = [1]

Q4 - Vaše delovno mesto:

Možnih je več odgovorov.

- učitelj v osnovni šoli (predmetna stopnja)
- učitelj v osnovni šoli (razredna stopnja)
- učitelj v srednji šoli
- šolski svetovalni delavec v osnovni šoli
- šolski svetovalni delavec v srednji šoli
- vzgojitelj v dijaškem domu
- drugo:

IF (1) Q1 = [1]

Q5 - Spol:

- moški
- ženski

IF (1) Q1 = [1]

Q6 - Leta vaših izkušenj v šolstvu:

- do 10 let
- 11 do 20 let
- 21 do 30 let
- več kot 30 let

IF (1) Q1 = [1]

Q7 - V katero regijo spada vaša šola?

- celjska
- ljubljanska
- kopraska
- gorenjska
- goriška
- mariborska
- pomurska
- koroška
- dolenjska

IF (1) Q1 = [1]

Q8 - Drugi del vprašalnika: OPRAVLJENO DELO V PROGRAMU TO SEM JAZ

IF (1) Q1 = [1]

Q9 - Naslednja vprašanja se nanašajo na izvajanje delavnic po priročniku 10 korakov do boljše samopodobe v šolskem letu 2015/2016.

IF (2) Q3 = [1]

Q10 - Prosimo izberite ime osnovne šole, na kateri ste izvajali delavnice. Podatek je pomemben za določitev števila šol, vključenih v projekt.

- 2. osnovna šola Slovenska Bistrica
- Druga osnovna šola Slovenj Gradec
- Dvojezična osnovna šola 1 Lendava
- Dvojezična osnovna šola Dobrovnik

IF (3) Q3 = [2]

Q11 - Prosimo izberite ime srednje šole, na kateri ste izvajali delavnice. Podatek je pomemben za določitev števila šol, vključenih v projekt.

- Biotehniška šola Maribor
- Biotehniška šola Rakičan
- Biotehniški center Naklo
- Biotehniški center Naklo, Srednja šola

IF (4) Q3 = [3]

Q12 - Prosimo izberite ime dijaškega doma, v katerem ste izvajali delavnice. Podatek je pomemben za določitev števila dijaških domov, vključenih v projekt.

- Biotehniška šola Rakičan
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti, Dijaški dom Tolmin
- Dijaški dom Bežigrad Ljubljana
- Dijaški dom Črnomelj

IF (5) Q4 = [Q4a] or Q4 = [Q4d] or Q4 = [Q4b]

Q13 - Koliko delavnic ste izvedli v posameznem razredu?

Vpišite skupno število izvedenih delavnic s številko. Vnosna polja pri razredih, v katerih niste izvajali delavnic, lahko pustite prazna.

	Skupno število izvedenih delavnic
1. razred	
2. razred	
3. razred	
4. razred	
5. razred	
6. razred	
7. razred	
8. razred	
9. razred	

IF (6) Q4 = [Q4c] or Q4 = [Q4e]

Q14 - Koliko delavnic ste izvedli v posameznem letniku?

Vpišite skupno število izvedenih delavnic s številko. Vnosna polja pri razredih, v katerih niste izvajali delavnic, lahko pustite prazna.

	Skupno število izvedenih delavnic
1. letnik	
2. letnik	
3. letnik	
4. letnik ali višji	

IF (1) Q1 = [1]

Q15 - Vpišite okvirno skupno število učencev in dijakov, vključenih v vaše delavnice:

Prosimo vpišite številko.

učencev oziroma dijakov

IF (1) Q1 = [1]

Q16 - Ali ste se že kdaj udeležili izobraževanja v programu To sem jaz?

- da
 ne

IF (1) Q1 = [1]

Q17 - Ali vam je v katerem od razredov uspelo izpeljati celoten program 10 delavnic (10 delavnic v istem razredu)?

- da
 ne

IF (1) Q1 = [1]

Q18 - Spodaj je navedenih vseh 10 preventivnih delavnic iz priložnika 10 korakov do boljše samopodobe. Označite tiste delavnice, ki ste jih izvajali v tem šolskem letu.

Možnih je več odgovorov.

- Spoštujem se in se sprejemam
- Postavljam si cilje in si prizadevam, da bi jih dosegel
- Sodelujem z drugimi, jih sprejemam, imam prijatelje
- Ne izogibam se problemom, poskušam jih reševati
- Učim se spopadati s stresom
- Razmišljam pozitivno
- Prevezem odgovornost za svoje vedenje
- Zavedam se, da sem edinstven in neponovljiv človek
- Postavim se zase
- Prepoznavam, sprejemam in izražam svoja čustva

IF (1) Q1 = [1]

Q19 - V okviru katere dejavnosti v šolskem urniku ste izvajali delavnice?

Označite lahko več možnosti.

- razredna ura
- učna ura
- dodatna ura po pouku
- naravoslovni dan
- šola v naravi
- ura nadomeščanja
- drugo:

IF (1) Q1 = [1]

Q20 - Ocenite izvedbo vseh delavnic skupaj, odziv mladostnikov in vaše zadovoljstvo.

	zelo slabo	slabo	ni slabo, ni dobro	dobro	zelo dobro
sodelovanje učencev v delavnicah	☐	☐	☐	☐	☐
vaše zadovoljstvo z izvedbo delavnic	☐	☐	☐	☐	☐
skupna ocena izvedbe delavnice	☐	☐	☐	☐	☐

IF (1) Q1 = [1]

Q21 - Ocenite vpliv delavnic o samopodobi na vaše pedagoško delo. V kolikšni meri se strinjate z navedenimi trditvami?

	sploh se ne strinjam	ne strinjam se	ni se ne strinjam, ni se strinjam	strinjam se	popolnoma se strinjam
Izvajanje delavnic je popestrilo moje pedagoško delo.	☐	☐	☐	☐	☐
Z izvajanjem delavnic se je izboljšal moj odnos s posameznimi učenci.	☐	☐	☐	☐	☐
Z izvajanjem delavnic se je izboljšal moj odnos z oddelkom kot celoto.	☐	☐	☐	☐	☐
V delavnicah sem se z učenci lahko pogovarjal/a o čustvih, njihovih osebnih stiskah, stresu,... kar se pri rednem pouku ne morem.	☐	☐	☐	☐	☐
Z izvajanjem delavnic se je izboljšala razredna klima.	☐	☐	☐	☐	☐
V delavnicah sem se z učenci zbližal/a in tesneje povezal/a.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenci odslej bolj odprto izražajo svoja mnenja in stališča tudi pri rednih urah.	☐	☐	☐	☐	☐

IF (1) Q1 = [1]

Q22 - Ali ste izvajanje delavnic podprli z ogledom spletne strani www.tosemjaz.net in z drugimi gradivi?

	DA	NE
Z učenci smo si najmanj enkrat skupaj ogledali spletno stran www.tosemjaz.net .	☐	☐
Učence sem opozoril/a na spletno stran www.tosemjaz.net .	☐	☐
Na delavnicah sem uporabil/a tudi priročnik za mladostnike To sem jaz.	☐	☐
Učencem sem priporočil/a branje mladinskega priročnika "To sem jaz. Verjamem vase".	☐	☐
Uporabil/a sem dodatna informativna gradiva iz programa (kazala, zloženke, plakate).	☐	☐

IF (1) Q1 = [1]

Q23 - Ali menite, da bi v vašem pedagoškem kolektivu potrebovali izobraževanje za preventivno delo z učenci?

da

ne

IF (1) Q1 = [1]

Q24 - Prostor za vaša sporočila organizatorjem programa: izkušnje / pohvale / kritike. Pri čem ste imeli največje težave? V čem vidite največje prednosti? Vaše pozitivne / negativne izkušnje?

IF (7) Q1 = [2]

Q25 - Če želite, navedite razloge za neizvajanje program To sem jaz.

Q26 - **NEOBVEZNO:** Če želite v prihodnje prejemati novice o programu To sem jaz, vas vabimo, da vpišete vaš e-naslov:

(npr. janez.novak@gmail.com)